

ЦИЈЕНА:

За Црну Гору на годану 8 круна, на по годане 4 круне.
За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годану 12 круна по годане 6 круна.
За све остале земље годишње 20 франака у злату, на по годане 10 франака у злату.
Претплата се прима само у годишњим и полугод. роковима.
Поједини број 20 пара.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ

Претплата се шаље поштом унутрашњом, само у неопредељеној администрацији „Глас Црногораца“ на Цетиње, а коме је наручије, г. Вељу Рамбадовићу, К. Ц. агенту у Нотор.

Дописи се шаљу Уредништву. Рукописи се не враћају.

За огласе плаћа се: за сваку ријеч или за број од пет цифара по 4 пара за први пут, а за сваки даљи пут по 2 пара.

Власник: Државна Штампарија

Издаје суботом

Одговорни уредник: Филип Јерговић.

СЛУЖБЕНИ ДИО

МИ
НИКОЛА Iпо милости Божјој
КЊАЗ И ГОСПОДАР ЦРНЕ ГОРЕ

На приједлог Председника Нашег Министарског Савјета, Нашег Министра Правде, Заступника Нашег Министра Иностранних Дјела, а по саслушању Нашег Министарског Савјета, ријешили смо и рјешавамо:

да се сардар Раде Пламенац, члан Државног Савјета, на основу чл. 45. закона о чиновницима грађанског реда, стави у стање покоја с пенсијом, која му по годинама службе припада.

Председник Нашег Министарског Савјета, Наш Министар Правде и Заступник Нашег Министра Иностранних Дјела и Наш Министар Финансија и Грађевина нека изврше овај указ.

Цетиње, 1. јануара 1909. год.

НИКОЛА с. р.

Председник Министарског Савјета
Министар Правде,
Заступник Министра Ин. Дјела
Др. Л. Томановић с. р.

Министар Финансија и Грађевина,
Душан Вукотић с. р.

МИ
НИКОЛА Iпо милости Божјој
КЊАЗ И ГОСПОДАР ЦРНЕ ГОРЕ

На приједлог Председника Нашег Министарског Савјета, Нашег Министра Правде, Заступника Нашег Министра Иностранних Дјела, а по саслушању Нашег Министарског Савјета, ријешили смо и рјешавамо:

да се рачуноиспитачи Главне Државне Контроле Филип Протић и Јован Мемедовић, на основу чл. 49. закона о чиновницима грађанског реда, отпусте из државне службе, због буџетске немогућности.

Председник Нашег Министарског Савјета, Наш Министар Правде и заступник Нашег Министра Иностранних Дјела нека изврши овај указ.

Цетиње, 1. јануара 1909. г.

НИКОЛА с. р.

Председник Министарског Савјета,
Министар Правде,
Заступник Министра Ин. Дјела
Др. Л. Томановић с. р.

МИ
НИКОЛА Iпо милости Божјој
КЊАЗ И ГОСПОДАР ЦРНЕ ГОРЕ

На приједлог Председника Нашег Министарског Савјета, Нашег Министра Правде, Заступника Нашег Министра Иностранних Дјела постављамо

у Главној Државној Контроли:

за писара друге класе Луку В. Кастратовића, досадашњег дијурнисту Министарства Унутрашњих Дјела и Јована П. Иванишевића, досадашњег практиканта Главне Државне Контроле.

Председник Нашег Министарског Савјета, Наш Министар Правде, Заступник Нашег Министра Иностранних Дјела нека изврши овај указ.

Цетиње, 1. јануара 1909. г.

НИКОЛА с. р.

Председник Министарског Савјета,
Министар Правде,
Заступник Министра Ин. Дјела,
Др. Л. Томановић с. р.

МИ
НИКОЛА Iпо милости Божјој
КЊАЗ И ГОСПОДАР ЦРНЕ ГОРЕ

На приједлог Нашег Министра Финансија и Грађевина постављамо:

у Министарству Финансија и Грађевина:

за вршиоца дужности шефа Државног Рачуноводства са рангом и пла-

том секретара друге класе Жарка Миланковића, књиговођу истог Рачуноводства; за књиговођу Држав. Главног Рачуноводства са рангом и платом секретара треће класе Јована Кешељевића свршеног ђака трговачке академије;

за референта за монополе и таксе са рангом и платом секретара треће класе Филипа Мартиновића, досадашњег вршиоца дужности управника депозита писањег прибора, по потреби службе;

за писара прве класе: Јака Лаиновића, досадашњег писара царинарнице у Никшићу и Сава Иванишевића, досадашњег чиновника монопола цигар-папира.

У депозиту писањег прибора:

за управника са платом и рангом секретара прве класе Ника Дрецуна, досадашњег секретара Министарства Финансија, по потреби службе.

У Управи Државне Штампарије:

за писара прве класе са платом и рангом писара прве класе Министарства Филипа Крушку, писара исте Управе.

Наш Министар Финансија и Грађевина нека изврши овај указ.

Цетиње, 1. јануара 1909. год.

НИКОЛА с. р.

Министар Финансија и Грађевина
Душан Вукотић с. р.

МИ
НИКОЛА Iпо милости Божјој
КЊАЗ И ГОСПОДАР ЦРНЕ ГОРЕ

На приједлог Нашег Министра Финансија и Грађевина постављамо:

у царинарници Андријевичкој:

за управника Николу Бошковића, досадашњег писара царинарнице на Цетињу; за вршиоца дужности цариника Милутина Вуковића, досадашњег писара исте царинарнице;

у царинарници Барској:

за управника кап. Ђола Гвозденовића, досадашњег управника царинарнице на Цетињу, по потреби службе;

за царинике: Реџепа Шеховића и Петра Вукчевића, писаре исте царинарнице и Стевана Ђурашковића, досадашњег писара царинарнице на Ријеци;

за магационера Лаза Божовића, досадашњег писара исте царинарнице;

у царинарници Вирској

за управника Мила Лекића, досадашњег вршиоца дужности управника исте царинарнице;

за цариника Јова Раичевића, досадашњег писара у царинарници Плавничкој;

у царинарници Граховској:

за вршиоца дужности цариника Петра Рајковића, досадашњег писара исте царинарнице;

у царинарници Данилов-градској:

за вршиоца дужности управника Пера Бошковића, досадашњег писара исте царинарнице;

у царинарници Жабљачкој:

за вршиоца дужности управника кап. Марка Николића, досадашњег писара исте царинарнице;

у царинарници Колашинској:

за цариника Данила Делића, досадашњег писара царинарнице у Улцињу;

у царинарници Крајинској:

за вршиоца дужности управника Душана Пламенца, досадашњег писара Доњо-Црмничке капетаније;

у царинарници Никшићској:

за управника кап. Васиља Дабановића, досадашњег управ. царинарнице у Бару; за цариника Луку Мијушковића, досадашњег писара Државног Главног Рачуноводства, по потреби службе;

за вршиоца дужности цариника Јована Врбицу, бившег дијурнисту Државног Рачуноводства;

за магационера Тома Спасојевића, досадашњег писара исте царинарнице;

у царинарници Плавничкој:

за управника Марка Матановића, досадашњег заступника управника исте царинарнице;

за вршиоца дужности цариника Лаза Пламенца, досадашњег писара царинарнице Вирске;

у царинарници Подгоричкој:

за царинике: Филипа Гојнића, Сава Чубрановића, Неша Пејановића и Марка Поповића;

за магационера Лаза Врбицу, досадашњег дијурнисту исте царинарнице;

у царинарници Његушкој:

за управника Луку Поповића, досадашњег писара исте царинарнице;

за цариника Блажа Врбицу, досадашњег писара исте царинарнице;

у царинарници Ријечкој:

за цариника Петра Пејовића, досадашњег писара исте царинарнице;

у царинарници Улцињској:

за цариника Вука Миџића, досадашњег писара у царинарници Колашинској;

у царинарници Цетињској:

за управника Пера Поповића, досадашњег вршиоца дужности шефа одсјека за наплату држ. задужења у Министарству Финансија, по потреби службе;

за царинике: Мираша Јанковића, досадашњег писара исте царинарнице и Митра Јовићевића, досадашњег дијурнисту Министарства Финансија.

Наш Министар Финансија и Грађевина нека изврши овај указ.

Цетиње, 1. јануара 1909. год.

НИКОЛА с. р.

Министар Финансија и Грађевина,
Душан Вукотић с. р.

МИ
НИКОЛА Iпо милости Божјој
КЊАЗ И ГОСПОДАР ЦРНЕ ГОРЕ

На приједлог Нашег Министра Финансија и Грађевина постављамо:

за писара друге класе Одјељења за Грађевине и Саобраћај Божа Цијановића, бившег настојника Грађевина.

Наш Министар Финансија и Грађевина нека изврши овај указ.

Цетиње, 1. јануара 1909. год.

НИКОЛА с. р.

Министар Финансија и Грађевина,
Душан Вукотић с. р.

МИ
НИКОЛА Iпо милости Божјој
КЊАЗ И ГОСПОДАР ЦРНЕ ГОРЕ

На приједлог Нашег Министра Финансија и Грађевина постављамо:

за помоћника техничког у Одјељењу за Грађевине и Саобраћај Мирка Дедовића.

Наш Министар Финансија и Грађевина нека изврши овај указ.

Цетиње, 1. јануара 1909. год.

НИКОЛА с. р.

Министар Финансија и Грађевина,
Душан Вукотић с. р.

МИ
НИКОЛА Iпо милости Божјој
КЊАЗ И ГОСПОДАР ЦРНЕ ГОРЕ

На приједлог Нашег Министра Финансија и Грађевина, а по саслушању Нашег Министарског Савјета, ријешили смо и рјешавамо:

да се капетан Мато Катурић, управник царинарнице у Никшићу и капетан Симо Ковачевић, управник царинарнице на Грахову, на основу чл. 45. закона о чиновницима грађанског реда, ставе у стање покоја с пенсијом, која им припада по годинама службе.

Наш Министар Финансија и Грађевина нека изврши овај указ.

Цетиње, 1. јануара 1909. год.

НИКОЛА с. р.

Министар Финансија и Грађевина,
Душан Вукотић с. р.

НЕСЛУЖБЕНИ ДИО

Дvorsке и дипломатске вијести

— Нова Година дочекана је у Двору свечаније но обично. Поздравато је било на сијело преко 250 госпде и госпођа, који су се купили у Двору око 9¹/₂ сати у вече. Госпође су биле представљене у великом салону Њ. Кр. В. Књагињи Милици и Њиховим Височанствима Књагињи Наталији и Књагињици Вјери, а у осталим просторијама Двора приступали су господа Њ. Кр. В. Књазу Господару, уз кога су били Њ. Кр. В. Књаз Нашљедник и Њихова Височанства Књаз Мирко и Књаз Петар. Око 10¹/₂ сати отпочела је у великом салону игранка, у којој је учествовао и Њ. В. Књаз Петар. У 11¹/₂ сати сјело се за трпезе, које су биле намјештене на горњем и доњем спрату Двора. Њ. Кр. В. Господар са црквеним великодостојницима, члаповима Књажевске владе и нар. посланицима био је за великом трпезом у оцаклији, а остали гости размјештени су по побочним просторијама. Кад је топ са „Табље“ поздравео Нову Годину, Њ. Кр. Вис. Књаз Господар дигао се са чашом у руци и честитао са најбољим жељама Нову Годину своје народу уз бурно клицање присутнијех „Живио Господар“ и узвирање народне химне. За тијем су Високопреосвештени Господин Митрополит Митрофан, пресвијетли прабискуп Милиновић и кадија Караџовић наздравили Њ. Кр. В. Књазу Господару и цијелом Владалачком Дому са топлим и патристским ријечима, које су изазвале најодушевљеније клицање: „Живио Господар!“

Послије трпезе слиједило је честитање Њ. Кр. В. Господару од стране присутнијех, а уз то се у великом салону наставила игранка, која је трајала до послје уре по поноћи.

На Нову Годину била је у манастирској цркви архијерејска литургија, којој су присуствовали Њ. В. Књаз Петар, министри и великодостојници и многобројни народ. Послије службе Божје пуцали су са „Табље“ топови, а војна музика свирала је пред Двором, док је Њ. Краљ. Вис. Господар примао честитања на уобичајном реду.

— Њено Краљевско Височанство Књагиња Милена кренула је јуче с Њ. В. Књагињом Ксенијом и пратњом из Париза на Цетиње, пошто Јој се стање здравља толико поправило, да се по лекарском савјету може вратити у своју родну климу.

— Њихова Краљевска Височанства Књаз Нашљедник и Књагиња Нашљедниковица вратили су се по Новој Години на Тополицу.

— Њихова Височанства Књаз Мирко и Књагиња Наталија отпутовали су на Крушевац.

— Госп. Г. Фонтана, кр. грчки дипломатски агент, добио је друго опредјељење, а мјесто њега предложен је за овдашњег грчког дипломатског агента г. Еуген Еугениадис, досадашњи генерални консуо у Смирни.

**ЗАПИСНИК VI РЕДОВНЕ СЈЕДНИЦЕ
ЦРНОГОРСKE НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ
држане 19. децембра 1908. год.**

Предсједавао предсједник
М. Ђукановић
Секретар
С. Драговић

Почетак у 9 сати прије подне.
За министарским столом г. г. министри:
др. Томановић, Војводић, Вукотић и Пла-
менац, као и владини повјереници Јовановић и Јерговић.

Предсједник Ђукановић је отворио VI редовну сједницу.

Секретар Драговић је прочитао записник IV редовне сједнице, који је примљен с примједбама М. Јовановића, М. Мијушковића и С. Вулетића.

Пријешло се на дневни ред: продужење начелног претреса приједлога буџета за 1909. год.

Ј. Дрљевић је сматрао даљу дебату излишном послје лијеног и стручног говора владиног повјереника г. Јовановића и мислио је, да ће се одмах на дневни ред пријећи, али како се дебата развила поводом неких говора, то је и он принуђен да у њој учествује користећи се правом, које му даје чл. 8. пословника. Осврће се на буџетску дебату уопште и вели, да је право буџетско једно од најглавнијих права што их парламенти имају и да се ту може третирати цио владин рад и политика уопште, указујући на вршење тог права у модерним земљама. У вези с тиме помиње политичко-партијску борбу код нас и вели, да та борба не само што се не води по је и не може бити у модерном смислу због племенско-братственичких односа, али преко тога прелази не одричући се свог права, да о томе у згодније вријеме проговори. Налази, да је буџетско питање једно од најкомплицованијих питања, јер то је једна резултанта испреплијетаних друштвених интереса. Изјашњава се против увођења монопола дувана и вели, да не стоји, да је његово увођење код нас мирна побједа на економском пољу, као што је то недавно рекао један наш државник. Излаже како су код нас финансијски основи трули, са чега је финансирање тешко. Налази, да се дација неправилно наплаћује и са задовољством прихваћа изјаву владиног повјереника о класифицирању земаља. Прелазећи на државну организацију вели, да реорганизација државног живота лежи до нас самих, па с похвалом прихваћа владину намјеру о увођењу школе за стручно спремање финансијских чиновника, изnoseћи при том приједлог, да се законом одреди, да се сви државни питомци бирају од сада конкурсом. Мило му је што је финансијски одбор повећао позиције предвиђене за пољопривреду, али по чл. 18. закона о буџету и чл. 91. и 92. Устава налази, да је то незаконито, те да је потребан престанак владин, а да се то саобрази закону, што врједи и за повишавање извјесних прихода од стране одборове. Сматра, да је владина финансијска политика добра, те је не само за приједлог буџета него и посланицима то препоручује. Даље се објашњава са Вулетићем, који га је, вели, индиректно и у алузијама напао, те долази у оштру препирку са њим па и с М. Мијушковићем.

Изјезиоцу Драговићу се свиђају ријечи Дрецунове. Осврће се на раније предговорнике пролазећи преко личних ствари. Указује на нашу прву уставно-партијску борбу, за коју рече, да ће се за дуго горчином осјећати, али неће да рече, да је то намјерно учињено — можда да је и из незнања. Вели, да се осјећа нека подвојеност, али не из начела већ из себичних рачуна. Он је заклето непријатељ трзавица и изненадио га је глас неких, да се буџет одбади, те вели, да ћемо, ако се и даље продужи са трзавицама, наћи у нама самима веће непријатеље него што их имамо на страни.

Он говори по свом убеђењу, а може бити и да није тако, те одбија од себе све оне приговоре, којима се иде на то, да се он означи као „владиновац“, јер он није тај ишти би пак имао разлога за то, па ко би и даље тако мислио — клеветник је. Пребацује некима, који су судјеловали при саставу данашње владе и с њоме се заједно борили, а данас се издавају са некаквим радикално-политичким програмом, што налази нелогичним.

М. Дожић примјећува извјестноцу Драговићу, који је навео, да се у прошлој сесији нешто мало говорило о поднашању завршних рачуна за 1906. г., док међутим и у извјештају финансијског одбора као и у Скупштини дискутовано је о том питању, но да се некако без дефинитивне одлуке преко тога пријешло. Мило му је што је владин повјереник г. Јовановић, чији је говор био лијеп и стручан, за овако кратко вријеме свог службобања у Црној Гори учео и изио неправилности у нашим финансијама, а нарочито у пореском систему, што се чак и с Уставом коси, а то не смије бити, јер његов чл. 155. наређује, да се дација и пореза по имућству наплаћује. Истиче питање: дали се може у начелу приједлог буџета без завршног рачуна из прошле године, а да се за то има ослонаца у Уставу? Осврће се на чл. 1. закона о државним буџетима, који објашњава што је буџет, па на чл. 158. Устава, у којем је Узвишени Уставаодавац усвојио модеран принцип о вотирању буџета и о контроли Народне Скупштине за извршење буџета — над извршном влашћу, те да би се то боље вршило, чл. 159. Устава у вези с чл. 11. и 64. закона о буџету императивно наређује, да се завршни рачуни морају сваке године поднијети. Даље се осврће на чл. 61., 62. и 63. истог закона као и чл. 54. 55. и 49. односно накнадних и ванредних кредита који се подносе заједно са мишљењем Главне Државне Контроле сагласно чл. 55. реченог закона у року од 15 дана. Он сматра, да је подношење завршних рачуна за 1907. г. потребно и као *основица* за одређивање буџета у 1909. г. и као контрола тих рачуна. Према свему налази, да је требало начелно ријешити питање: дали је буџет без завршних рачуна могао, а на основу чл. 159. земаљског Устава да дође пред Народну Скупштину, јер ријешањем тога питања ријешено је и о његовом начелном примању.

Предсједник Ђукановић дао је 15 минута одмора, послје којег је наставио прекинуту сједницу.

Пошпредсједник Николић види, да финансијски одбор некако обилази и хоће, да су и овде на броју и вуци сити. Износи како су се против владе чуле многе оптужбе, а нарочито са стране Вулетићеве, на које влада није још одговорила

па тражи од ње за то изјашњење, као и 10 посланика, да помогну његов приједлог, да се поднесу завршни рачуни за 1907. год.

Ђ. Дрецун замјера неким говорницима на њихово држање односно отезање начелног претреса буџета, па тражи да се исти у начелу прими, а што ко има нека каже при његову претресу у појединоствима.

Министар просвјете и црквенијех послова Ј. Пламенац одговара на примједбе и пријекоре упућене влади од стране неких предговорника нарочито Вулетића. Указује на говор владиног повјереника Јовановића, који је у детаљима изложио нашу финансијску политику и дао влади повољну оцјену а као стручњак и незаинтересован, док се то не може рећи за Вулетића и друге, који су јој као лајнци дали рђаву оцјену. Вели да Вулетић онаквим својим држањем убија земљи кредит, који је данас тако потребан на страни, а замјера му и на одвајање од данашње владе, чије је повјерљиве послове и он вршио, као и на истицање с некаквим радикално-политичким начелима, те жали што је на министарској столици, одакле не може да говори онако како би говорио с посланичког мјеста. Пребацује му и за недошљедност и тврди, да су његови наводи неоправдани, неразложни и неосновани уопште, јер ни једно своје тврђење није засновао на закону и ако је овај потрзао тумачећи га софистички, нити је ниједним конкретним примјером утврдио, да се влада о закон огријешила. Побиијајући у појединоствима законским одредбама Вулетићеве приговоре вели, да влада има право постављати и унапређивати чиновнике; да су вирмановани како треба; да су ванредни расходи чињени због анархистичког злочина, за познате мисије на страни и т. д., те да отпадају његове примједбе стављене код чл. 24. закона о буџету, указујући његову одредбу о покрићу особите државне потребе, као год и оне стављене код чл. 35. истог закона односно контроле. Даље одбија приговоре Поповићеве и Вулетићеве и других односно буџета министарства војног и вели да је влада унијела један дио тог буџета, а да није могла и све у појединоствима, јер је то ствар повјерљиве природе, а и државне политике. Надаље се дотиче подношења завршних рачуна за 1907. г. па налази, да их влада не мора подносити баш са законског гледишта, је њихово подношење и прегледање има за циљ да се види буџетирање онога, што је Народна Скупштина ријешила, а како она није изгласала буџет за 1907. већ је он продужен од г. 1906., то се нема основног разлога захтијевати подношење тих рачуна, те јес тога илузорно позивати се на све друге одредбе док се тај буџет није саобразио чл. 75. закона о буџету. Изјављује да влада само с тог гледишта а никако не с другог није поднијела завршне рачуне за 1907. г., али и поред тога у име владе позива Скупштину, ако хоће да преко своје анкете изврши пријеглед тог буџетирања.

Ђ. Милановић је изненађен неподношењем завршних рачуна за 1907. г., но јер влада их је морала поднијети с овогодишњим приједлогом буџета по јасним прописима чл. 159. Устава у вези са чл. 61., 62., 63. и 64. закона о буџету, напомињући да је Народна Скупштина по-

ред законодавног још и контролно тијело владина рада, и да су посланица скупљени не само да чују што влади говори већ и да виде што ради, што се постизава пријегледом завршних рачуна. Даље се дотакло и говора извјестиоца Драговића, чију је тенденцију говора нашао неуставном. Он је за то, да се одбије у начелу владин приједлог буџета док се не поднесу завршни рачуни, наводећи, да је влада њиховим неподношењем навукла сумњу у исправност истих.

Извјестилац Драговић одбија Милановићев приговор остављајући Скупштину, да она цијени у колико је имао право.

Сједница је закључена у подне, а друга је заказана за 3 сата послје подне с продужењем истог дневног реда.

Секретар Предсједник
С. Драговић **М. Ђукановић**

**ЗАПИСНИК VII РЕДОВНЕ СЈЕДНИЦЕ
ЦРНОГОРСKE НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ
држане 19. децембра 1908. г.**

Предсједавао предсједник
М. Ђукановић
Секретар
Д. Петровић

Почетак у 3 сата послје подне.

За министарским столом г. г. министри:
др. Томановић, Војводић, Вукотић и Пла-
менац, као и владини повјереници Јовановић и Јерговић.

Предсједник Ђукановић је отворио VII редовну сједницу.

Секретар Пејровић је прочитао записник V редовне сједнице и он је примљен без примједба, послје чега се пријешло на дневни ред — наставак претреса у начелу буџета државних прихода и расхода за 1909. годину.

Ђ. Милановић је узео ријеч ради објашњења са извјестиоцем Драговићем, ушљед чега је између њих дошло до испада.

Предсједник Ђукановић је по одобрењу скупштинском ставио на рјешење ствар о овом испаду.

Потпредсједник Николић налази, да је Драговић изазвао и напао Милановића а не овај њега, те се опет породила препирка између Николића и Драговића, па је с тога предсједник Ђукановић пркинуо сједницу у 4 сата послје подне.

Секретар Предсједник
С. Драговић **М. Ђукановић**

Бечка „Н. С. Преса“ доноси по цариградским листовима, да је наш отпавник послова у Цариграду изјавио на Порту живо незадовољење, што је она закључила споразум са Аустро-Угарском односно Босне и Херцеговине уз новчану накнаду, и да је Црна Гора тим *достигла јуну слободу акције*.

Ми смо у стању изјавити, да Књажевска Влада није овластила свога отпавника послова, да чини икакав корак на Порту усљед споразума турско-аустро угарског.

ЛИСТАК

Краљици Јелени

— Поводом ријетког јој човјештва пристрашном погријесу земље у Месини. —

Била си славна због славног бабајка
И јер Те на свјет роди узор мајка,
Славна си, што си родом Црногорка,
Коју је судба прославила горка.

Славна си стасом, ликом, чарним оком,
(О том се прича по свјету широком)
Така лепота мож се само снити —
Њоме би могла свијет освојити.

Славна си, што Ти главу круна краси:
Древноме Риму Ти сад краљица си!
Твој војно милион'ма заповједа,
А Ти си Мајка узоритих чедā.

Славна си била — сад поста још више,
Нова Те дјела Твоја прославише.
О, да си могла оживити мртве,
Колико Ти би принијела жртве?!
Њиха се земља... народ ништи, страда:
Неста Месине, лијепога града!
Ти прва хиташ, да милошћу блажиш:
„Шта могу спасти?“ Нудиш се и тражиш.

У часу страве роду бит' стијена —
Колико има још такијех жена?
Зато те народ — о, дивно појава! —
Поново круном љубави вјенчава.

Благоје Бранчић.

ЊЕЗИНОМ ВЕЛИЧАНСТВУ

ИТАЛСКОЈ КРАЉИЦИ ЈЕЛЕНИ

Већ сам једном незнаник Ти скроман,
Кадно своју славила си срећу,
Нашинством се поносећи поман
Запјево Ти пјесму роморећу!

Па не одах ти се не волећи
Повод дати сумњи великој Ти,
Да сам жељан милост Твоју стећи,
Даром Твојим хвалити се својти.

Ал се деси несрећа голема:
Био сућен затор људској крви,
Коб се скоби, каквој равне нема,
Тисуће Вам свијета потрес смрви.

Поруши Вам градове и села,
Позатрна свјета рушевином,
Оста чељад боса, гола т'јела,
Многом глава помућена тмином.

И спасавај испод рушевина
Требало је живе затрпане,
Видат ране, главе рјешит тмине,
И намакнут брже гладним хране.

И Ти с краљем, престрављена сама,
Јауку се озва несретника,
Легимице озва се и намах:
То је Твоје јунаштво и дика!

Порушеној Месини похиће:
Снебиваш се, лешиш, питаш, гдје су?
К рањенима силиш бојје биће,
Већ Ти сузе лице облиле су!

Нагињеш се над те несретнике,
Милујеш их, питаш, тјешмиш, жалши,
Заклињеш те сл'јеташ и лечнике;
Гдје су ране ц'јеле, Богу хвалиш!

Држала си, да Т' је звање свето:
У опасност штоно сргала си,
Па ни мајчин мар Ти није смето
Скочит, да се више св'јета спаси!

И кад потла в'јек ће који позан
Спомињати, књиге разод'јеват
Све страхоте, потрес онај грозан,
Тад и слава Твоја још ће с'јеват!

Ти јунакињом ћеш свећ се звати,
Оном храбром кћери Црне Горе,
Јелене ће име нам се сјати
Поносу нам вазда бити хорел!

„Obzor“

КРАЉИЦИ ЈЕЛЕНИ

Велика Кћери каменијех гора,
Љубезна, чедна Мајко сиротана
Достојна Краљице палми и мора,
Славна Српкињо без порока, мана:
У души Твојој љубав царује,
Срце Твоје ропац мученика чује....

На згаришту пустом сурих развалина, —
На остатке града трагедије хуре, —
Његујеш рањене жртве грозног чина:
Полумртву дјecu, подивљале људе.
Милосрђу Твоме сав се свијет клања,
Ко утјешитељу плача и жецања....

Да несрећни народ спасеш смртног страха,
И сама сносиш ударце на груди:
Ко херој газиш кроз гомиле праха,
Смјела, туробна, светитељске ћуди....

Кад је на твој народ коб и туга пала
И Твоја се душа свагда заплакала....

Чедо Талије, соколице сива,
Српство се Твојим врлинама пита,
Италија древна Мајком те назива;
Знаменитог Оца Кћери знаменита...

Срећан је народ што Те својом зове
Јер Ти му патње л'јечиш и болове....

Мићун М. Павићевић

Гозор министра-предсједника г. Томановића у Народној Скупштини о питању Босне и Херцеговине

Министар-предсједник г. Томановић, пошто је прочитао управљену му интерпелацију односно Босне и Херцеговине, отпочиње овако:

Господе Народни Посланици!

Почињући да одговарам на ову интерпелацију, долази ми на памет онај стих из Виргилове Енеиде: *Nefandum regina iubet renovare dolorem* — тражите да понављам бол који нема ријечи — јер се о питању босанско-херцеговачком са овога мјеста на Цетињу, гдје је неоскрвњено сачуван ковчег косовских аманета и српска државна мисао на пошљедној стопи српске земље непокореној, не може говорити без бола, који се не може изрећи, нити се може у једном говору истакнути све што би требало, *јер су те српске покрајине најбоље крвљу црногорских осветника, јер су оне тијесно спојене са животом Црне Горе, јер су оне срце целокупног српског народа!*

И зато ће доста бити да овдје истакнем крв и језик, обичаје и предања, који нас са Босанцима и Херцеговцима вежу у такву нераздијелну душевну заједницу, да им је Црна Гора вазда била отворено братско склониште и непреломна потпора у свим покретима против власника-туђинаца, који нијесу знали поштовати народне им светиње, у невољи свакој сваког појединца без разлике вјере. Да то потврдим навешћу неколико историјских података.

Кад се оно у почетку тридесетих година прошлога вијека диглоше Босанци под Хусејин-капетаном Градашчевићем против власника туђинаца, који су им из Цариграда долазили, храбри вођ овога устанка преко Мојсија, игумана Ђурђевић Стубова, обраћа се на Цетиње, гдје налази братскога одзива и поуздану потпору. Како је слатко српској души читајући преписку са Цетињем о том великом босанском подухвату! Осим игумана Мојсија ту је дјеловао и Хафис-ага, пљевалски Муселим, који се обраћа „мојему предбоже достојанству Станку Петровићу“, истоме ђеду Њ. Кр. В. Књаза Господара нашега, у ком писму препоручује му „да будемо на ономе што смо уговорили са Мојсијем, ако ли ипак вама буде до невоље, немојте слободно брига имати, сваку кегу помоћ од нас имати“. А млади Господар Црне Горе одговара Градашчевићу на писмо „у које видим пријатељство и љубав, које желиш да буде међу нама; то нам је много мило а особито оно што си зборио са игумном Мојсијем, ми све то кабулимо и тврду Божију вјеру дајемо да ћемо одсад бити уједно и крв своју пролијевати за вјеру и слободу нашу“.

Затим кад је био Али-паша Ризванбеговић као везир завладао Херцеговином, своје везе са Цетињем и своје поштовање са Господаром Црне Горе, Владиком Радом, иллатио је трагичном смрти, која још чека достојног насљедника.

Тежње и напори ових двају Срба Мухамеданаца за самосталност Босне и Херцеговине и за чистоту своје народности најбоље расвјетљују поменути везе њихове са Владиком Радом, генијем српским, који је тим са Цетиња високо развио заставу великога начела народности, прије него ли је правна наука теоријски развила до начело, у коме је раскомадано српскоме народу сјас са Црној Гори неискривна снага.

Када ступи на владу Књаз Данило, по свој Херцеговини од мора до Лима и Таре настаде нов живот. Херцеговци се измијешаше са Црногорцима у бојне редове. Један

их је дух покрећао — дух слободе народне — по оној изреци народној: „своја кућица своја слободница.“ Тада се окуицу оружје турске царевине да угаси ово огњиште српске слободе, са кога су стурале искре по Херцеговини. И то се ратовање довршило славном граховачком побједом, која још више оснажи наде Херцеговине у слободну Црну Гору. И није било већ херцеговачког покрета без утицаја са Цетиња и без цеврлдара и јатагана црногорскога.

Доласком па престо срећно владајућег Господара Црне Горе опет удара силна турска војска да покори Црну Гору, па да тако умири Херцеговину; али и тада без успјеха, и ако је то био један од највећих ратова, што су Црној Гори у свијету дали име Српске Шпарте, у коју уише погледе цијело Српство потлачено. Одабрани представници из свих српских крајева окупљају се на Цетињу о крштеној првородног сина Господара Црне Горе, и ту су били међу њима херцеговачки бегови: Пиводићи, Мушовићи, Ризванбеговићи, који су у Црној Гори уточиште уживали, као што су Ченићи, Љубовићи, Ресулбеговићи пријатељске везе са нашом владајућом кућом подржавали.

Године 1874. почиње у Херцеговини устанак, који се следеће године — простире и по Босни. Црногорци лете браћи својој у помоћ. До Суторине и Клека вије се црногорски крсташ-барјак, гдје год се крв лије за слободу Херцеговине. Кад је устанак изнемогао, Црна Гора и Србија обављају силној турској царевини рат на смрт или живот па хитају браћи у помоћ. Црногорску војску предводи лично Господар Црне Горе, којег Херцеговци без разлике вјере свуда до близу Мостара одушевљено дочекују као свога Господара и избавитеља. Али га на том тријумфалном путу задржавају велесиле; у то прилијева и турска војска, коју оружје и јунаштво црногорско на Вучјем Долу поништава. Господару војсковођи нашем била су тада отворена врата од Билећа, Требиња и Мостара управо до Сарајева, али му велике силе не даду да побере плодове своје побједне!

У толико сва сила турске царевине обара се на двије мале српске Књажевине да их сатре. У великој братској Русији буди се словенско народно осјећање у помоћ српскоме народу. И блажене успомене Цар-ослободилаца Александра II. објављује Турској рат за свету ствар нашу. Руска храбра војска прелази Дунав и побјеђена турска царевина пристаје Сањтефанским миром на аутономију Босне и Херцеговине.

Али јевројске велике силе не пристају, него на Берлинском конгресу дају мандат сусједној монархији, да окупира Босну и Херцеговину, да их умири и уреди. Пошто делегатима турским није био довољно јасан дотични чланак берлинског трактата односно трајања окупације као и односно суверенитета над Босном и Херцеговином, слиједило је тумачење тога чланка од стране самих аустро-угарских делегата, да ће окупација бити привремена, као што се то даје и разумјети из самог чланка, — док се мир и ред успостави у тим покрајинама, — и да суверенско право Султаново остаје у пуној снази.

Но и ако је влада турска морала пристати на ту окупацију, народ јој се противио јуначки и очајнички тако, да је Аустро-Угарска

великом силом оружја посјела ове двије српске покрајине. А Црна Гора и Србија, којима је Берлински конгрес нешто размакнуо границе, а Црној Гори одузео и од онога, што је била својим оружјем освојила, изнурене у великом рату морале су мировати, па се стрпљењем опасати, докле Аустро-Угарска уведе мир и ред у Босни и Херцеговини, те док велике силе, потписнице берлинског трактата, коначно не ријеше царницу између турске царевине и српских Књажевина односно Босне и Херцеговине.

То се наше стрпљење све више приближавало крају, што је више окупација аустро-угарска пријетила том срцу српскога народа. Ви то сами знате, господе, али би требало да знаду и владе великих сила, како је окупација Босне и Херцеговине огорчила народ у Црној Гори, народ, који је из оног великога рата за њихово ослобођење изашао побједоносан. Трбало би да знаду владе велесила, каквим су нестрпљењем чекали Црногорци од године до године када ће се срце српскога народа ослободити опасног туђинског утицаја испод туђинске власти!

Да, господе, Босна и Херцеговина срце је свију српских покрајина. Ту је кроз вјекове сачувана чистота српске народности и чистота јавославља, што ваља да признамо турској владавини... Та чистота вјере и народности наше, као крв из срца, струјала је из Босне и Херцеговине по свим крајевима раскомаданог Српства, и уздржала их је растурене и политички одвојене у јединству вјере и језика, народне самосвјести и осјећања народне прошлости, јуне славе и витешке муке. Али под аустро-угарском окупацијом све је то дошло у опасност... а док је срце здраво, тијело се вазда може извидати и новим силама борити за свој ојстанак.

У том нестрпљењу кад ће већ једном велике силе, које су питање босанско-херцеговачко биле узеле у своје руке, ријешити то питање по захтјевима начела народности, по оном вјечном природном закону, по ком и свака тица лети својом јату, изненада, као гром из ведре неба иуче глас из Беча, да су Босна и Херцеговина угђеловљене Хабзбуршкој монархији! Тај удар се на Цетињу тако осјетио, да је тај исти дан Књажевска Влада, без размисљања и без договора с ким предала протест противу толике неправде свима овдјешњим представницима сила потписница Берлинског уговора, а Њ. Кр. В. Господар Црне Горе у прогласу Своме народу ујавио је ријеч храбрећа да не очајава и дао израза болу народноме пред свом Јевројом. Исти трен је сва Црна Гора с краја на крај запламћела ратничким одушевљењем. Црногорци су од свакуда хитали на Цетиње утрострученим духом ратничким да изразе Господару готовост своју, да полете у обрану части Црне Горе и интереса српскога народа, као што сте и Ви, господе, у изванредном сазиву једнодушно овластили Књажевску Владу, да учини све што захтјева част Црне Горе и интерес свега Српства.

То се исто збивало и у Биограду, хвала патриотизму Њ. В. Краља Петра и Његовог народа до пошљедњег селака шумадинског, и Србија се нашла раме уз раме са Црном Гором у том часу судбоноснијем него ли у часу Косовске јогибије. Црна Гора и Србија биле су готове да се жртвују сили јачега за богодана права српскога народа на част и хвалу науке и просвјете XX. вијека. И на ту сврху утврђен је споразум између Цетиња и Биограда преко нашег из-

ванредног посланика г. сердара Јанка Вукотића. У Петроград смо послали предсједника Државног Савјета г. Л. Мијушковића, да буде тумач нашег бола и наших одлука пред нашом вјековном заштитницом. С том истом сврхом ја сам одио у Рим са г. Јовом Поповићем, који је у истој сврси наставио пут у Париз. У Лондон нијесмо никога слали, јер смо из Лондона непосредно били извијештени од сир Едварда Греја, да Инглеска неће допустити Аустро-Угарској да самовласно руши Берлински уговор.

Најпослије требало се споразумјети и с Цариградом, који је био такођер увријеђен, и на ту сврху био је тамо послат исти сердар Вукотић, који је и у Биограду био.

По свима овим престоницама добили смо увјерење, да ће питање Босне и Херцеговине доћи на претрес нарочите конференције сила потписница Берлинског уговора, а међутим све пријатељске нам силе, особито Русија и Инглеска, живо су нам савјетовале да задржимо ратоборност народну, па да чекамо резултат те конференције.

Господе, тако моћне пријатеље, који су узели нашу ствар у своје руке, ми смо морали послушати, тим прије што нам је већ тим дато основа надама, да ће оне, које су прије тридесет година у Берлину узеле двије српске покрајине у своје руке, за слободу којих тада ми издржасмо један велики рат, коначно и правично ријешити њихову судбину. И ми мирно ево чекамо то решење са вјером у силу јавног мњења јевројског и духа времена, који не може допустити да средовјечна груба сила јачега оиет почне у XX. вијеку тријумфувати над мањима и слабијима.

Јер какво право има Аустро-Угарска да изнесе и ојрава на конференцији свој покушај, да претвори своју улогу појеритеља у власника? Њој су велесиле повјериле администрацију Босне и Херцеговине, истина без рока, али су оне могле одузети јој тај мандат у свако доба. Ако су велесиле пропустиле да јој тај мандат до сада не одузму, она тим није добила никаком право, тим мање, што се она Турској обвезала, да ће њена окупација привремена бити. И зато, по мојим правним појмовима и правном осјећању, Аустро-Угарска би се имала ноћи у врло нејурјатном положају пред делегатима сила потписница Берлинског уговора... Јер Босна и Херцеговина нијесу биле *res nullius*, да су се могле окупацијом присвојити, нити су биле какви дивљачки крајеви у Африци, него покрајине са својом историјом и старом просвјетом, својом индустријом и својом трговином, која се још у претјрошлом вијеку простирала по обалама Јадранскога мора и Дунава.

А Црна Гора и Србија, које су за ослобођење Босне и Херцеговине ратовале и многе жртве поднијеле, па и свој опстанак на коцку ставиле, имају неспорно право, да траже за те своје сестре рођене: или да се с њима присаједине, или бар да им се да аутономија да се могу развити слободно, и с њима у душевну заједницу да се могу међусобно пошпомагати и снажити, да не подлегну продирању туђинске надмоћније културе, е да би се тако одржао српски народ, који није заслужио, да га Јевроја у XX. вијеку осуди на смрт, народ, који је још у средњем вијеку био један од најкултурнијих, што рјечито свједоче из онога доба сачувани његови законици, архитектонски споменици, златни новци, штампане књиге, народне умотворине; народ, који је учени Томазео приказао свијету тумачењем самога језика

његовога као најплеменитији народ у Јевропи.

Најпослије, Црној Гори и Србији то њихово право поткрепљује *начело народности, по ком су се Италија и Њемачка ујединиле*. Тај међународни закон, *најљепши тријумф правне науке деветнаестог вијека*, приликом прославе педесетогодишњице италијанског устава, мало испред своје смрти мученичке, витешки Краљ Умберто најсвечаније прогласио је из вјечног Рима, некадање престонице свијета, одакле су се свијету закони давали, са ријечима: *„Природа је свакоме народу његове границе означила“*, за што ће га сви народи потлачени благосиљати.

Но ових пошљедњих дана долазе гласови из Беча и Цариграда, да се Аустро-Угарска с Турском погађа, да милионима купи ове несрећне двије српске покрајине. Ако се то и обистини, и та погодба мора доћи пред суд великих сила, па не можемо вјеровати да ће оне такву погодбу са једним тако изабраним дијелом српскога народа одобрити, наочиглед двије независне српске државе, које су готове по други пут да и своју егзистенцију за њихову слободу на коцку ставе, те које биле још готовије да их од туђинске власти новцем откупе; а кад бинам се и то право занијекало, трагичност српскога племена постигла би свој врхунац!

Што се тиче ХХХ чланка Берлинског уговора, Књажевска је влада већ изјавила великим силама, да се неће сматрати њим обвезана, ако велесиле одобре нарушење Берлинског уговора Аустро-Угарској.

На овом становишту Књажевска влада остаје и даље чврсто са Краљевском владом братске нам Србије.

Црна Гора свјесна свог историјског позива, који је већ и у крви свакога Црногорца, и који јој налаже и њена природа и никад не савладани њени бедеми, *никада се неће одрећи својих права и дужности према браћи, која у њу погледе уиру, ниши наустити права, која гарантују њезину погђуну независност даље свог развијања, неопходна јој за свој ојстанак, за који је готово свако створење на свијету да се жртвује*.

Ако нас наше наде у правичност великих сила преваре и овога пута, онда нам не остаје друго, него да се поуздамо у Бога, у себе саме, у тврду братску солидарност Србије и свијех Срба, гђе год се који налази — јер, господо народни посланици, Босна и Херцеговина није за српски народ оно, што је Елзас и Лотрингија за Француску, што је Тренто за Италију, што је Ердел за Румуњску, већ су оне за српски народ, што је Тоскана за Италију, што је Московска област за Русију!

Говор г. министра председника био је праћен и чешће прекидан бурним одобравањем.

Пошто је још више народних посланика говорило са разних гледишта против анексије, Народна Скупштина усвојила је резолуцију, коју је предложио народни посланик проф. Ж. Драговић, а која гласи:

„Црногорска Народна Скупштина одобравајући досадашњи рад Књажевске Владе жели, да у друштву с Владом Краљевине Србије још с вишом енергијом остане и даље на свом становишту, које потпуно одговара свесрпским жељама интересима, као и достојанству и историском задатку Црне Горе. Напријед, па што Бог да, натраг се нема куд!“

Примјери пожртвовности при земљотресу у Јужној Италији

Племенитост Краљице Јелене. На глас о великој несрећи, која је 15. пр. м. ушљед јаког земљотреса спашла

Сицилију и Калабрију, допловила је у Месину прва у помф руска ескадра, која се случајно налазила у Аугусту. У четвртарк. 18. пр. мј. присијела је у Неапољ руска оклопача „Слава“ са 500 рањених и спасених из Месине и Реџа. Ова се руска лађа прометнула одмах у велику болницу, а то је исто постала и лађа „Краљица Маргерита“, на којој је око рањеника провела цио тај дан Краљица Јелена.

По доласку „Славе“ Краљица је Јелена у одијелу раднице походила и овај руски брод и разговарала са његовим заповједником, коме је рекла: „Заклињем вас, не као Краљица и црногорска Књагиња, већ као жена, да употриједите сва средства, којима би могли да помогнете овим унесрећеним људима“.

И заиста су руски морнари били од непроцењиве помоћи. Премда ти морнари не разумију талијански, него само помоћу знакова руком, тражили су они сваку прилику, у којој су могли да укажу што већу услужност.

Краљица Јелена телеграфисала је два пута италијанском Црвеном Крсту, да пошаље што је могуће више лијекова и одијела, јер је несрећа много већа, но што се може замислити.

Један официр са руске оклопаче „Слава“ причао је једноме новинару ово:

„Већ три дана Краљица Јелена неуморно врши дужност милосрдне сестре. Црногорска Књагиња Јелена показала је у Месини највећу и најдирљивију срчаност, пожртвовност, њежност и неуморност, којом се може поносити дубока и доброћудна женска душа. Зову је *анђелом милосрђа*. Никад још људски створ није толико заслужио то име, као Краљица Јелена. На њој се не може више ништа да опазити, што би вас подсећавало на Краљицу. Она на себи има врло скромну хаљину, какву носи и друга најобичнија жена. Она занемарује себе у бризи и старињу за друге. Она не посвећује никакве бриге својој личности, те јој је срце испуњено њежношћу према биједним рањеницима. Њезино присуство у Месини може послужити за примјер другима. Ко би се смио осјетити умореним, када се она, Краљица, не показује ни за тренутак уморном и обхрваном“.

„Ја сам је видео свуда, вели руски официр — на мјесту, гђе је опасност била најочигледнија, на мјесту, на које се нико прије ње није усудио да ступи. Уз морнаре и војнике тражи она рањенике и његује их. Нагиње се над њих, драга их, напуња их храброшћу, тјешти их и помаже. Она не наређује, већ моли, да би се пренијели на коју лађу, која је спремна, да отплови за Неапољ и да им који лекар посвети своје знањство старење.“

„Овај свети посао милосрђа врши она њежношћу мајке, али са снагом јунакиње. У њеном је грлу стиснут плач. Њене су очи увијек овлажене сузама. Ипак се она знаде да савлада, те несретници, којима она помаже, не чују њен плач и често се разблаже њеним подсмјехом“.

У својој превеликој бризи за несрећне страдалнике Краљица Јелена је и сама страдала. Рањена је на прсима, када је на својим грудима задржавала претрављене рањенике, у моменту, када су покушали да скачу из постеле и бјеже из болнице, при појави новог мањег труса, који је међу рањеницима изазвао панику.

Због оваке пожртвовности Краљицу Јелену слави Италија, а хвали цио свијет, а ми се поносимо, што је слављена Краљица чедо наших гора.

Пожртвовност и хероизам руских морнара. Кад је тајанствена подземна и надземна сила страховито уздрмала и копно и море у јужној Италији и од великих градова за један час учинила гомилу рушевила, силни морски валови ломе се о руско бродовље, али заповједника тога бродовља то не мисли већ он пуном паром креће к Месини да стигне час прије до мјеста катастрофе. А обични прости морнари видећи, да брод не може к обали од греда, чамаца и свакојаких рушевина, што их је земљотрес набадио у море, скачу у воду и онако квасни излазе на обалу, да цио дан без одмора, без јела и пића спасавају људе друге народности с таквом пожртвовношћу, као да су им то родитељи, браћа или сестре.

Судећи по обичном разуму, човјек би мислио да је доста погледати страховите развалине, па да те обузме страх, да и најмањи поновни земљотрес све то на тебе не сурва и нико се не би, како се оно каже, ни за цио свијет приближио мјесту катастрофе, а камо ли да ту друге спасава уз опасности свога живота! Нашим Русима није то све ни на крај памети. Они само жале што сваки од њих нема десет руку, да може похитати у помоћ свуда, одакле се чују очајни валаји полуживих несретника. И ова пожртвовност ствара чудеса: Руси откопавају више стотина људи, а што је још значајније, својим примјером живе и дјелотворне човјечности дају порушеној Ме-

снини, што јој највише треба: осјећање дужности и људскога достојанства. Све се на име вијести слажу у томе, да су Руси управ тиме, што *први* добоше на мјесто катастрофе, не можда да погледају па да утеку, него да несретницима даду све, што су имали, храну, одијело, лекарије и сву своју тјелесну снагу — да су управ тиме учињели почетак спасавања Месине, која би иначе била остављена својој страшној судбини, да остане као неизбрисива љага на свем нашем савременом човјекољубљу.

Нарочити дописник римске „Трибуне“ брзојавља из Месине ово:

„Они руски хероји, којих бијаше тек око три стотине, разишли су се у знатним четицама међу порушена здања. Њих, те вриједне и јуначке војнике, ваља сматрати примјером. Када пролазе уз обалу, онако запрашени, обливени крвљу, са рукама замотаним у крпе и омашне рукавице, које су налик на врећице онако добри, питоми, благодушни и румени, биједно их становништво обасипље обилатим благословом и прати их великим удивљењем“.

„Руска је морнарица исписала у Месини једну незаборавну и вјечну страницу браства, части и човјечности. Италија неће заборавити да јој дугује најдубље признање и искрено, велико дивљење“.

Погинули руски морнари. Један руски морнар похитао је у помоћ неком рањенику. На њега се је срушио висок комад зидине. Када су га извукли испод камења, бјеше мртав. Када је Краљица Јелена чула за ту вијест, није могла да обузда плач. Она је заплакала али није изгубила присуство духа, већ се је са још већом ревношћу одала својој милосрдничкој мисији.

И друга двојица руских морнара са оклопаче „Гиљак“, који су настрадали под рушевинама Месине, издахнули су чим су их на брод донијели.

У једанаест саги другог дана спутише њихова мртватјелеса на један мали параброд, који их је пренио на копно. Пренијеше их у цркву „dei misericordie“. Њихови ковчези бијаху окићени руским заставама. До потоње их је куће испратила велика маса свијета.

Српски научник о анексији Босне и Херцеговине

Знаменити српски научник, географ и етнолог г. др. Јован Цвијић, професор српског универзитета у Биограду, написао је под насловом: „Анексија Босне и Херцеговине и српски проблем“ једно дјело уз које су приложене и двије карте, што разјашњују садржину књиге.

То је веома темељито написано дјело и може се казати, да до данас ништа није боље изишло о Босни и Херцеговини и о питањима, која имају везе с тим покрајинама, него што је то изврсно дјело д-ра Цвијића.

Изијешемо овдје некоје важније ставке из Цвијићева дјела. Између осталог вели тај српски научњак европскога гласа ово:

„Народа српскога језика има око десет милиона. Он по броју долази на треће мјесто међу Словенима, одмах после Руса и Пољака (Руси има 103 а Пољака 20 милиона). Од њемачке границе до Цариграда нема већег народа од српскога. Већи је дакле од Чеха, Мађара, Бугара и Грка. Годишњи прираштај српскога народа износи 100.000; исти је или већи од околних народа, а спада међу народе, који највише прираштају. У томе великоме комплексу или етнографској области српскога народа Босна и Херцеговина имају централни положај.“

Сва та народна маса од десет милиона говори једним језиком, који је толико јединствен, као ријетко који у Европи. Од Истре па дубоко у Македонију могу се селаци међу собом споразумијевати. Осим тога је слагистима и знаљцима језика познато, да на Балканском Полуострву нема народнога језика, који је толико формиран и усавршен за литературу и науку, као што је српски језик. Први књижевни споменик српскога језика постао је у Босни 1189. године, познато писмо бана Кулина. Најљепше умотворине постале су на земљишту Херцеговине и Босне. Језик Херцеговине узео је оснивалац српскога језика и новије српске литературе, Вук Караџић, за књижевни језик српскога народа.

Тај исти језик усвојен је за књижевни језик католика или Хрвата још у првој половини ХХ. вијека. Многи најзаслужнији људи српскога народа поријеклом су из Босне и Херцеговине. Неколико од данашњих најбољих српских књижевника, чији су списи цијењени и распрострањени по цијеломе народу, Херцеговци су и Босанци. Свако научно предузеће у Биограду налази најживљих сарадника у Босни и Херцеговини. О цијели српскога народа и његовим националним тежњама има иста схватања сва

српска журналистика, а готово предначи српска журналистика Босне и Херцеговине. Поред свих препрека, које се стално стављају, литерарне и научне везе између Биограда с једне и Мостара, Сарајева и Бањалуке с друге стране остале су живе и интимне.

Али народ обиљеженога простора није везан само истим језиком и литературом. На већем дијелу те географске просторије постоји српско национално осјећање и мишљење, које је у широким народним слојевима тако јако, као ни код једнога балканскога народа, осим Грка. И интелигенција је не само престала да се денационализира (поњемчава, италијанише) већ је постала махом веома активна и народни вођ. И ако има регионалних разлика, исте су основне психичке особине народа цијеле обиљежене области, оне стваралачке особине народнога духа, које се у свему показују: почевши од мотива у оријентацији и од начина, на који се зграде и алатице граде, па до погледа на живот, до оне суме осјећања, празновјерица и маштања, којима народ даје себи рачуна о свијету и животу. И у овоме погледу представља народ Босне и Херцеговине један од *етнографски најсвјезијих и најјачих дијелова српскога народа* и чини нераздвојну целину са народом западне Србије, Новопазарског Санџака и Црне Горе, који најбоље представља особине српске расе. Кад се из црногорских Брда пријеђе у Херцеговину, *не ојажса се у народу никаква, айсолутно никаква разлика*. Исто је тако *кад се из пограничних крајева Србије пријеђе у Босну или Новопазарски Санџак*. Скоро цијело становништво западне Србије поријеклом је из Херцеговине, Босне и Новог Пазара.

„И ако је подијељен између седам администрација и ма да су комуникационе везе ријетко такве, да народ лако доведе у ближи додир, ипак је у новије вријеме у појединим покрајинама и областима спонтано заснован економски рад, који је обухватио знатан дио народа обиљежене просторије. То су земљорадничке задруге, организације занатлије и привредника и новчани заводи. Тај економски рад у Босни и Херцеговини нарочито се развио међу православним становништвом, које је, као што је опште познато и као што су и данашњи управници Босне у више прилика признавали, најинтелигентније и најпредузимљивије“.

О културним задацима, који су чекали Аустро-Угарску у Босни и Херцеговини, вели др. Цвијић ово:

„Као што није могла извршити горње задатке, тако није могла ни иначе унијети праву културу и мир у Босну и Херцеговину. Аустро-угарска монархија носи собом поглавито извјестан специфично аустријски дух, управо клерикално-католичке тежње. То је оно, што се нарочито осјећа у њеноме спољашњоме раду на Балкану, нарочито у окупираном земљама.“

„Под аустријском духом управе разумијем познату суву аустријску администрацију, затим строга аустријски ред. То је најпотпунији режим туторисања до виртуозности изведен у Босни и Херцеговини, може бити пошљедњи примјер старе полицијске државе (Polizeistaat). Власт је све регулисала, све наређује, у свашта се мијеша, колико год може убија сваку личну иницијативу. Познати аустријски Beamter-и (који су врло љубазни и услужни према странцима, да ми је жао, што морам о њима дати ову мало похвалну оцену) сматрају Босанце као дивљаке и гледају на њих са велике висине (von oben herab), и мисле, да су дошли, да их усреће на свој начин и према својим шемама. Нема сумње, да ови уносе извјестан полицијски ред и оне културне новине, које одговарају малим људским потребама. Али аустријска администрација није умјела и она то не може да сазна, права осјећања и логику тога народа, јер јој је он сасвим стран.“

Послије овога прелази писац на просвјетне прилике у Босни и Херцеговини и даје нам о томе слику, која доказује, да Аустрија у Босни и Херцеговини није извршила никакву културну задаћу.

„По званичним подацима“, вели др. Цвијић „од 1906. године има у Босни и Херцеговини свега 253 државне основне школе, осим тога 70, које издржавају црквене православне и 31, које издржавају католичке општине. У Србији, која је мања по простору, а већа по становништву, имају 1.272 основне школе. Само у четири округа, који су присаједињени Србији послје берлинскога конгреса, има 277 основних школа, скоро онолико исто, колико у Босни и Херцеговини које су пет пута веће од она четири округа. На пошљедње поређење треба нарочито пажњу обратити. У Новопазарском Санџаку и осталој Старој Србији, која је под Турском и знатно мања од Босне и Херцеговине, има само српских школа око 240. Познат је велики број школа у Македонији, које припадају

грчкој, српској и бугарској народности. По броју школа Босна и Херцеговина се не само не могу поређивати са Србијом и Бугарском, него знатно *изостају и иза Старе Србије и Македоније*. Многобројним ситним начинима босанска управа омета оснивање и рад православних основних школа.

„Исти односи остају, кад се пореде број учитеља и буџети основних и других школа. У Србији има 2375 учитеља, а у Босни и Херцеговини 810 и од тога броја више од 200 плаћају црквене школске општине. Србија издаје годишње на основне школе 4.577.110 динара, а у Босни и Херцеговини се на њих троши 1.264.540 круна. У Босни и Херцеговини има три државне гимназије и једна реалка, а у Србији 20 гимназија и реалка, од којих су 10 пуне, а остале 4—7 разреда. Само у поменути четири округа имају четири гимназије и реалке. Даље у Србији имају 4 учитељске, 4 трговачке, ратарске и винодјелске и 3 школе за више образовање дјевојака, затим универзитет са 80 наставника и око 1000 ученика. На средње и стручне школе и на универзитет троши Србија преко 2,5 милиона динара. Босна и Херцеговина немају универзитете, а на средње и стручне школе се не троши ни половина колико у Србији.

„Школе у Босни и Херцеговини немају само задатак, да дају научна и корисна знања и да дижу ниво опште просвјетности. У жалбама, које су православни и мухамеданци подносили цару и краљу и заједничкоме министру финансија, изнесени су многобројни докази: да се настава предмета удешава према тежњама босанске управе, да у наставноме тијелу преоблађују католици и да се на најразличитије начине фаворизирају католички ученици, док се праве сметње нарочито православним ученицима. И то је само ради принципа: *divide et impera*...“

То су само поједини наводи из књиге др-а Цвијића, коју треба да прочита сваки интелигентан Србин.

КЊИЖЕВНОСТ, УМЈЕТНОСТ, ПРОСВЈЕТА

† Адмирал Рождественски. У Петрограду је преминуо адмирал Рождественски, чије се име, као што је познато, много помињало за вријеме руско-јапанског рата и о коме су још прошле године листови јавили, да је — умро.

Рождественски, као и многе друге руске војсковође, није у томе рату стекао славу. Он је са балтичком флотом био послат да поврати руску моћ у источној Азији и спасе у пошљедњем часу Порт-Артур од опсаде. Али је Рождественски на томе путу био несретан. Као што је познато код Хула, сматрали су руски морнари да је енглеско рибарско бродовље једна јапанска флотила торпеда, на коју су пуцали, те се тафера доцније рјешавала на једном међународном суду. Пресудом тога суда признало се, да је Рождественски од почетка до краја свечино, само да би спрјечио ту палбу.

Пошто је балтичка флота последице многих неприлика, које је још имала, превалила већи дио пуга, морала је више недеља провести на Мадагаскару, јер је бродове требало оправити. Поморска битка код Цушима 27. и 28. маја потврдила је, што је цио свијет догле само претпостављао, да је балтичка флота неспособна за борбу. У тој битци балтичка је флота била уништена, а њен командант, адмирал Рождественски, тешко рањен пао у ропство Јапанцима.

Због предаје торпеднаоче „Бједови“, Рождественски је изведен пред ратни суд, који га је ослободио сваке одговорности. Било му је 61. година. Као војсковођа одликовао се нарочито у руско-турском рату 1877., када је слабо наоружаним бродом „Веста“ хватао по Црном Мору турске ратне бродове. Послије смрти адмирала Макарова, Рождественски је постао шеф балтичке ескадре.

Војна Књижевност. У истеклој години Књ. Цр. Министарство војно поред осталих унапређења обогатило је и српску војну књижевност са три врло опсежна и озбиљна рзда. Пред нама су три књиге руског ђенерала *Н. Л. Михњевича* у преводу командира *Нов. Ковачевића* (Граовског).

I. Историја ратне вјештине од најстаријих времена до почетка XIX. вијека, стр. 526., велике осмине.

Књига је подијелена на одсјеке, т. ј. почиње са историјом ратова код најстаријих народа; говори о историји класичне стране, о Грцима и Римљанима и о историји нових народа. На крају је завршетак историјског тока догађаја, који су се збивали по неминовнијем и непромјенивијем законима. Уз књигу су цртежи — рад поручника М. Мартиновића, — који објашњају главне догађаје, што се у књизи описују.

Књига у оригиналу доживјела је у брзо два издања, а преведена је на све главније европске језике.

II. „Стратегија“ књига I. стр. 366., велике осмине. — Дијели се на раздјеле: Увод, изучавање рата као појаве у животу друштва; план рата и извођење ратних операција.

III. „Стратегија“, књига II. која садржи два дијела: 1.) Ратна кретања (операције) и 2.) Градњу позадине војске и снабдијевање војске.

Само име писца ових књига говори за њихову вриједност. Венерал Михњевич је капацитет у руској војној књижевности и као такав заузимао је до скоро мјесто начелника Николајевске академије ђенералног штаба.

Превод је ове врсте књижевности новина код нас. Преводилац д-р Ковачевић (Н. Граховски) познат је као изврстан познавалац српског језика, што је овим преводима и још једном доказао. Тешка и замршена питања стратегије и наука, које се дотичу ове, изложена су у преводу лијепим српским језиком. — И већ само због јединога тога, ове су књиге велика добит за нашу књижевност.

Министарство војно, као издавалац ових озбиљнијих радова, задужило је и српску књижевност у опште, а још више оне, којима је ова књига намијењена. За препоруку је и солидна израда у штамарији такође министарства војног, а скромна цијена сваке поједине књиге (4 круне) допушта, да књиге може набавити сваки интелигентан Србин — особито у данашњим приликама, а нарочито Црногорац.

Књиге се могу добити у административном одјељењу министарства војног.

Ми их, од своје стране, најтоплије препоручујемо.

P.

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ

Одликовања. Њ. Кр. В. Књаз Господар Благоизволио је одликовати г. г. министра војног, генерал-ађутанта, бриг. Митра Мартиновића и бригадира сердара Јанка Вукотића I. степ. Данилова ордена; г. г. Марка Ђукановића, предсједника Нар. Скупштине, Лабуца Гојнића, предсједника Великог Суда, бригадира Велишу Лазовића и Драгишу П. Меденицу, и Живка Драговића, ректора Богословско-учитељске школе II. степ. истог ордена; г. г. министра финансија и грађевина Душана Вукотића, министра просвјете и црквених послова Јована С. Пламенца, Јанка Милића, члана Великог Суда, командира Бећа Влаховића и кадију М. Карађузовића III. степеном истог ордена; г. г. Рама Мартиновића, архивара Министарства Ун. дјела, командира Ђока Лазовића и Њику Пулевића и барјактара Јока Калуђеровића IV. степеном истог ордена; г. г. кап. Риста Бошковића, управника царинарнице у Колашину, кап. Милисаву Шаковића, кап. Крста Ивановића, кн. у пензији Николу Кнежевића, свештенике Илију Ђурашковића, Мила Вучковића, Марка Пламенца, Алексу Поповића, Станка Булатовића и Крста Радуловића, официра Тома Вујановића, Сава Петровића из Куча, Века Зечевића из Васојевића и Јова Вукмановића из Црмнице V. степеном истог ордена; јеромонаха Исаију Лумовића и свештеника Лазара Деденића златном медаљом „за ревност.“

Богојављење. Овај лијепи православни хришћански празник свечано је прославлен и ове године на Цетињу. На свечаној литургији, коју је уз асистенцију многобројног свештенства одслужио Високопреосвештени Господин Митрополит Митрофан, присуствовали су: Њ. В. Књаз Петар, министри, великодостојници, чиновништво и многобројно грађанство. Послије службе Божје, пошто је вријеме било врло лијепо, кренула се из цркве литија на чесму у Дворској улици. Напријед су ишли ђаци, за њима свештеници с Високопреосвештеним Господином Митрополитом Митрофаном, а иза ових Њ. В. Књаз Петар с министрима и великодостојницима и велика маса народа. Кад је литија дошла до пред Двор, придружили су јој се Њ. Кр. В. Књаз Господар и Њ. В. Књаз Мирко, а код чесме литија се зауставила и ту је на одређеном мјесту извршен чин водоосвећења. Кад је ово било свршено, запуцали су топови с „Табље“, а војска која је била постројена у шпалир, одавала је почаст.

Иза тога се литија вратила у цркву, а Њ. Кр. В. Књаз Господар с Њиховим Височанствима Књазом Мирком и Књазом Петром пошао је у Двор, гдје је мало доцније Високопреосвештени Господин Митрополит Митрофан с свештенством извршио водоосвећење.

Личне вијести. Г. Березовски, дописник руског „Новог Времена“, стигао је на Цетиње.

30-годишњица. 1-ог јануара навршило се 30 година научно-педагошког рада ректора Богословско-учитељске школе на Цетињу, проф. Живка Драговића. Том приликом његови многобројни бив-

ши ученици, — садашњи чиновници и другови. — као и мноштво осталих, угледних грађана, послје латургије у манастирској цркви и честитања у Св. Двору, дошли су у стан јубиларев, да му лично изразе своје признање за његов дугогодишњи, плодотворни рад на нашем просвјетном пољу. Бивши ученик г. Драговића, проф. Богословско-Учитељске школе, г. Лазо Поповић, оцртао је у краткој, али пуној садржине, ријечи значај слављениковог рада за просвјету у нашој отаџбини и завршио са ускликом: „живио нам још дуго и дуго година, драги наставниче!“ — што су сви присутни одушевљено прихватили.

Истог дана г. Драговић удостојен је личне посјете од стране Његовог Кр. Височанства Књаз Наљедника и Његовог Височанства Књаз Мирка, а Његовог Краљ. Височанство Књаз Господар Благоизволио га је тим поводом одликовао другим степеном Данилова ордена.

Како чујемо, сарадници г. Драговића на педагошко-просвјетном пољу, као и други његови поштоваоци спремају „адресу“, коју ће му поднијети на Савин-дан, 14-ог јануара.

И многи биоградски листови, узимајући учешће у овом слављу, великом похвалом износе рад г. Живка Драговића као српског књижевника и заслужног просвјетног радника.

Поштански аутомобили. Овијех дана стигла су овамо три аутомобила од куће Лаурин и Клемент из Младе Болеславе у Чешкој, са којом је кућом закључен уговор за поштански превоз кроз Црну Гору за 15 година. Два су од ових аутомобила намијењена за пренос путника, а један за поштанске пакете. Ова два путничка воза подржаваће од данас дневни саобраћај између Цетиња-Котора, и Цетиња-Подгорице, а на 1. фебруара о. г., кад стигну и остала кола, почеће редовни поштански превоз с аутомобилима и на линијама Подгорица-Никшић и Подгорица-Плавница.

Поштански аутомобили, који нам долазе, удешени су нарочито за наше планинске путеве, а мотор им је од 35 коњских снага. Путнички воз садржи осим простора за поштанске пошиљке још и 7 мјеста за путнике и једно за шофера.

Кола су врло лијепог изгледа а и унутрашње уређење као и сједишта одговарају потпуно захтјевима путника, те се стога надамо, да ће свако радо поздравити ову нашу нову културну тековину, која ће без сумње знатно допринијети и трговинском полету у нашој држави.

Аутомобили ће за сад кретати с Цетиња у Котор и Подгорицу у 8 сати изјутра и стизати тамо од прилике за 3 сата, а отуда се опет враћати око 2 сата по подне на Цетиње. Цијена је поједином мјесту од Цетиња до Котора 6 круна, а од Цетиња до Подгорице 5-50 круна. За путнички пртљаг до 10 кила не плаћа се ништа, а за тежине преко 10 кила постоји нарочита тарифа.

† **Војвода поп Богдан Зимоњић.** При закључку листа добили смо вијест, да је јуче изјутра у Автовцу, у дубокој старости, преминуо чувени вођа у устанку и у рату за ослобођење Херцеговине, војвода поп Богдан Зимоњић. Покојник оставља након себе многобројну породицу и њој наслједство, које никад не тине.

Лака му српска земља, за коју се јуначки борио!

„Гусле“. Њ. Кр. В. Књаз Господар с Њ. В. Књазом Петром дошао је у прошлу недељу у Почеке, у Доњем Крају, — да види „Гусле“, најновију слику нашег умјетника г. Петра И. Почека, о којој је раније било збора и у нашем листу. Високи посјетиоци задржали су се тамо више од пола сата, са великом пажњом разгледали су слику и на растанку благоизвољели су изразити умјетнику Своје особито допадање и признање.

Црвени Крст. За чланове осниваче Црногорског Црвеног Крста са једновременим прилогом од 60 круна уписали су се: грофица Бланш од Чернадијев, грсф Александар И. Чернадијев и укуов. Енрик Лара, сви из Марсела, и г. Милоје Ж. Јовановић, начелник Министарства Финансија.

Прилози за дјечију болницу. За подизање дјечије болнице за успомену Књажевића *Стевана* и *Станислава* привременни одбор примио је даље ове прилоге:

Из *кајетаније Доњо-Морачке*:

	Круна
Канетан Андрија Радовић	5
Писар Јово Добричанин	3
Милан Јанковић	2
Јаков Дрљевић	4
Мијат Г. Меденица	2
Јован Дрљевић	1
Милутин Меденица	2
Њеко Јанковић	1
Миљан Јанковић	1
Милутин Бакић	2
Мијајло Дрљевић	1
Томо Меденица	1
Лука Бакић	1

Мијајло Меденица	2
Мијајло Ђ. Меденица	2
Вељо Меденица	1
Милован Бакић	1
Радуле Дрљевић	1
Мирко Бакић	1
Саво Јанковић	1
Мато Бакић	1
Миро Бакић	1
Радован Меденица	1
Богдан Меденица	1
Милинко Јанковић	1
Мијат Бакић	1
Крсто Јанковић	1
Грујица Дрљевић	1
Радисав Меденица	1
Крсто Меденица	1
Симо Меденица	5
Милован Меденица	1
Вукић Меденица	1
Радојица Дрљевић	1
Мираш Јанковић	1
Вукашин Меденица	1
Јаков Меденица	1
Мираш Дрљевић	1
Миливоје Меденица	1
Веко Меденица	7
Петар Меденица	1
Раде Јанковић	1
Петко Меденица	1
Миљан Меденица	1
Новица Дрљевић	1
Драгић Меденица	2
Илија Меденица	1
Периша Јанковић	1
Мирко Бакић	1
Василије Меденица	2
Ђека Меденица	1
Јанко Меденица	1
Нешо Меденица	1
Радивоје Јанковић	4
Мрдо Дожић	3
Вучета Дожић	2
Радош Дожић	2
Петар Дожић	2
Пуниша Дожић	2
Јајо Дожић	1
Млађен Дожић	1
Илија Дожић	1
Вуле Дожић	2
Симеун Рашовић	2
Мишо Рашовић	2
Радуле Рашовић	1
Башо Рашовић	1
Крсто Мишвић	2
Лакић Мишвић	2
Трипо Таловић	1
Мато Ракочевић	1
Поп Машан Симоновић	5
Окица Илијић	2
Павле Симоновић	1
Видак Радуловић	1
Мигуд Перовић	2
Вуксан Перовић	2
Мушо Перовић	2
Мујо Перовић	1
Вучета Перовић	1
Мирко Перовић	2
Јован Перовић	2
Драгић Ракочевић	2
Миљан Ракочевић	2
Радисав Ракочевљ	2
Новак Поповић	2
Миро Драгићев	1
Радуле Ракочевић	1
Радун Ракочевић	1
Никола Ракочевић	3
Новица Поповић	1
Радоје Поповић	1
Раде Ракочевић	1
Шаро Шћепановић	1
Миро Меденица	3
Радојица Меденица	4
Лука Поповић	1
Мико Поповић	1
Мато Поповић	1
Миле Ракочевић	1
Мишур Ракочевић	5
Јако Ракочевић	1
Вуксан Ракочевић	1
Зарија Ракочевић	1
Симеун Ракочевић	1
Мајо Ракочевић	1
Талиша Ракочевић	1
Мушо Ракочевић	1
Радован Ракочевић	1
Пуро Ракочевић	1
Томо Ракочевић	1
Новица Ракочевић	1
Драгиша Ракочевић	1
Вукајло Ракочевић	1
Петар Ракочевић	1
Петро Ракочевић	1
Радивоје Ракочевић	1
Вукајло Ракочевић	4
Миљун Ракочевић	1
Јаков Ракочевић	2
Ноле Ракочевић	1
Иван Ракочевић	1
Марко Ракочевић	1
Јово Ракочевић	1
Вукадин Ракочевић	1
Пуниша Ракочевић	1
Ристо Ракочевић	1
Милоња Ракочевић	1
Јован Ракочевић	1
Перута Ракочевић	1
Мирко Ракочевић	1
Мито Ракочевић	1
Илија Брауновић	1
Периша Брауновић	2

(Наставиће се).

ТЕЛЕГРАМИ

Цариград, 1. јануара. Експозе великог везира који је јучер прочитан у парламенту, почиње са излагањем унутрашњег стања, затим се у њему говори о ревизији устава, реформи полиције и жандармерије, о жалбама против претходног кабинета, о саставу садашњег министарства, о изборима и сазиву парламента. Велики везир описао је затим стање које је владало у земљи, кад се је он примио понуђеног му достојанства, те је саопштио мјере, које су биле предузете за одржање реда и мира у покрајинама. Саопштио је, да ће унапријед и хришћани бити подвргнути војној обавези и да ће у сваком погледу бити равноправни са мухамеданцима. Споменуо је и финансије, које је затекао у врло неповољном стању. Већ неколико година буџет се свршавао редовним дефицитом, због чега су закључени многи зајмови, на које ваља сваке године плаћати велики интерес. Потребно је с тога да се нађу нови извори, а има наде, да ће велике силе у томе Турској бити на руци. Даље експозе прелази на војску, за коју се такође предвиђа преустројство. На завршетку експозе помиње јавне грађевине и мјере за подизање јавне наставе и привреде.

Цариград, 1. јануара. Експозе великог везира говори о спољној политици ово: Повраћање уставног режима у Турској поздрављено је од свих великих сила искреном симпатијом. Први је успјех био тај, што су Русија и друге силе повукле натраг своје предлоге односно македонских вилајета и изјавиле, да ће сачекати реформе, које ће извести сама уставна турска влада. Као што је било наглашено у пријесточној бесједи, док се је Porta занимала организацијом уставног режима, проглашена је независност Бугарске и анексија Босне и Херцеговине са испражњењем Сандака. Ми смо против оба ова догађаја протествовали и ствар великих сила до знања ставили затражујући састанак једне конференције, која би о бугарском питању имала донијети своју одлуку. Велике силе су признале, да су ти догађаји незаконити и противни Берлинском Уговору и дали су своје савјете Бугарској и Аустрији. Оне су нашле да би добро било, да се та питања уреде финансијском оштетом, али пошто Аустрија није хтјела пристати на оштету, одлучили смо да до коначног споразума останемо код свог протеста. Кад смо видјели, да Бугарска чини велике војне спреме, ми смо други и трећи корпус војске такође појачали и позвали под оружје једну дивизију редифа трећег корпуса и четири дивизије редифа у Анатолији. Али како би евентуални рат био од великих пошљедица за општи мир, а како Бугарска и поред пријатељских савјета великих сила није прекинула војном спремом, турска се је влада обратила великим силама, да најозбиљније предложи Бугарској, да се ствар мирним путем ријеши. На овај поновни савјет великих сила Бугарска је демобилисала своју војску, на што смо и ми отпустили редифе, који су били позвати на маневре. Тако је била одстрањена опасност рата.

Експозе помиње затим преговоре Љапчева са турском владом, који преговори због међусобних несугласица ипак нијесу успјели, већ су прекинути, а остављено је да се спорна питања ријеше на конференцији.

Како је проглашење независности Бугарске извршено у исто вријеме са анексијом Босне и Херцеговине, било је вјероватно да постоји некакав тајни споразум, због чега

је турска влада у оба ова питања поступала са великом резервом и њени кораки били су крунисани успјехом.

Кад је Аустро-Угарска била одлучила, да анектира Босну и Херцеговину, изазвао је овај поступак, који се противи праву и уговорима, свуда неповољан утисак. Становништво Босне и Херцеговине почело је бивати незадовољно, па и Срби и Црногорци који су држали, да би свака таква повреда status-a quo у будућности могла угрозити њихова права, почели су се узрујавати тако, да су код њих неодложно наступиле спреме за рат. Није много требало, да се рат објави Аустрији. Ушљед узрујаности, која се почела јављати и у Турској, добивала је турска влада депеше из неких вилајета, у којима народ изјављује, да је спреман придружити се царској војсци и узети учешћа у рату за одбрану права, а све то у претпоставци, да ће Турска, хтјела или не хтјела, бити принуђена на рат у заједници са Србијом и Црном Гором. Рат је дакле био готов. Али с обзиром на то, што су Енглеска и њене савезнице хтјеле трајан мир на Балкану, и што су у програму конференције биле предвиђене компенсације за Србију и Црну Гору, али не на рачун Турске, то је турска влада изјавила изасланицима ових држава, да је потребно сачекати рјешење конференције и на основу тога споразума одустале су Србија и Црна Гора од намјере, да објаве рат.

Поред овог резултата започети су и са Аустро-Угарском преговори о начину, како се има ријешити питање о Босни и Херцеговини. Али Аустро-Угарска није хтјела да прими начин, који је предложила царска влада, ушљед чега су преговори застали више месеци. Миролубивом држању Турске има се захвалити, што је Аустро-Угарска напустила сада своју првобитну одлуку, те на основу јавнога мишљења и по савјету пријатељских сила пристала на то, да прими у том питању предлоге стављене од турске владе, обалујући их ипак на половину од онога што је Турска предложила. Велики везир се нада, да ће се у питању оштете, као и у питању гаранције за вјерска и грађанска права становништва босанско-херцеговачког доћи убрзо до коначног и трајног споразума. Има такође наде, да ће се и бугарско питање успјешно привести крају.

Велики везир захваљује на помоћи великим силама, нарочито Енглеској, чију пријатељску политику најтоплије истиче. Најзад се дотиче Критског питања, ради којег ће се у споразуму са силама заштитницама наћи начин за будућу управу на Криту уз очување права Турске. Велики везир је закључио свој експозе са уобичајеним жељама.

Парламенат је иза тога изјавио једногласно великом везиру своје повјерење.

Цариград, 2. јануара. По званичном саопштењу турске владе предузете су мјере, да аустро-угарске лађе улазе у турске луке и излазе из њих, те да могу искривати своју робу. Обзиром на то у изгледу је, да ће бојкот скоро престати.

Биоград, 3. јануара. Пошто се Народна Скупштина послје божићног одмора данас наново састала, поднијела је влада Велимировића Краљу поново своју оставку.

Месина, 3. јануара. Јучер је измилио из рушевина један жив дјечак од 9 година, а и његове двије сестре су живе спасене. Они су 19 дана живјели од лука, вина, уља и воде. Мајка им је у катастрофи пропала.

Беч, 4. јануара. Тесар је поди-

јелио Краљици Јелени од Италије велики крст Јелисаветина ордена.

Цариград, 4. јануара. Аустро-угарски посланик Палавићини конферисао је неколико сати са великим везиром и с министрима спољних послова и трговине. На тој конференцији утврђен је пројект протокола о споразуму аустро-турском, који садржи 9 тачака и који ће се поднијети турском Министарском Савјету, а онда послати на одобрење у Беч.

Рим, 5. јануара. Краљ је црмио новог турског посланика Хаки-беја, који је предао своја акредитивна писма.

Цариград, 5. јануара. У признање извршних заслуга одликован је велики везир лентом Меџидије с брилијантима.

Месина, 5. јануара. Прошле ноћи осјетио се више пута земљотрес, од којег су се срушиле неке зидине.

Париз, 6. јануара. Камара је одобрила кредит за Мароко и изјавила влади повјерење. Министар Пишон је рекао, да је политика Француске мирољубива и да се он нада да ће се одржати миру у Европи.

Софија, 6. јануара. Представници великих сила поднијели су потоњих дана бугарској влади представку, да повећа своту од 82 милиона франака, коју Бугарска нуди Турској на име оштете, а и Порти су савјетовали, да буде попустљивија према Бугарској. Бугарска је изјавила, да је вољна понудити Турској и више, и ако јој је финансијско стање неповољно, само кад би велике силе посредовале код страних новчаних завода, да јој даду зајам са повољним условима.

Неосновани су гласови, да је министар Љапчев пошао у Цариград.

Биоград, 6. јануара. Пошто се обје радикалне странке нијесу могле сложити о образовању нове владе под предједништвом Стојана Протића, Краљ неће уважити оставку кабинета Велимировићевог, већ ће га задржати са изјавом, да кабинет ужива повјерење и Краља и Скупштине.

Цариград, 6. јануара. 13 народних посланика поднијели су парламенту интерпелацију о Босни и Херцеговини. Претрес о тој интерпелацији биће кад влада поднесе парламенту протокол споразума са Аустро-Угарском.

Петроград, 6. јануара. Колера се поново шири. Јуче је био од ње 21 смртни случај.

Месина, 7. јануара. Синоћ је бучно међу рушевинама дуж обале страхан пожар, који се брзо и јакно раширио. Гашење било је мучно и безуспјешно, пошто није било штрцаљака.

Цариград, 7. јануара. Министар полиције дао је оставку, која је примљена.

Цариград, 7. јануара. Пошто су наредбе Порте односно бојкота остале безуспјешне, то је Палавићини предузео код Порте кораке, послје чега је велики везир с министром унутрашњих дјела издао нове наредбе.

Петроград, 7. јануара. Данас је било нових 78 случајева колере, од којих 12 смртних. Укупни број обољелих од колере износи до данас 283.

Биоград, 8. јануара. Краљ није примио оставку Велимировићевог владе, те је криза свршена тако, да иста влада остане и даље.

Месина, 8. јануара. Овдје је у Реду понавља се земљотрес. И пожар између рушевина траје непрестано.

Петроград, 8. јануара. Министар морнарице Диков дао је из здравствених разлога оставку. Цар га је одликовао орденом Александра Невског с брилијантима.

Данас је било 37 нових случајева колере, међу њима 6 смртних.

Цариград, 9. јануара. Камара је једногласно одбила предлог, да Султан уступи своја добра народу. Данашњој сједници присуствовали су први пут принчеви Решад, Јусуф и Изедин.

Биоград, 9. јануара. У тајној сједници Народне Скупштине прочитане су двије интерпелације социјал—демократе Кацлеровића на министра војног.

Цариград, 9. јануара. Министар унутрашњих дјела добио је депешу, да се је од земљотреса у Фокеји у Малој Азији срушило 676 кућа.

Биоград, 10. јануара. Јуче су народни посланици давали банкет у част члану Думе Маклакову. Како „Политика“ јавља, Маклаков је изјавио, да би признање анексије било за Русију друга Цушима.

Позив на претплату

И овај други број шаљемо свима нашим досадашњим г. г. претплатницима, — а у будуће лист ће се слати само овој г. г. претплатницима, који предходно положе претплату.

Цетиње 9. јануара 1909.

АДМИНИСТРАЦИЈА
„Гласа Црногорца“

Званични огласи

ОБЈАВА

Брзи параброд Угарско-Хрватског Друштва полазиће из Котора за Фиуму у понедељник, уторник, четвртак и суботу на пола сата послје подне, а брзи параброд Лојдовога Друштва полазиће из Котора за Трст у сриједу, петак и неђељу такође у пола сата послје подне.

Према овоме дилижанса с Цетиња за Котор полазиће сваког дана у 5 сати из јутра а стизати у Котор у 11 сати прије подне.

Из Котора за Цетиње дилижанса ће полазити сваког дана у 1 сат и 30 минута по подне а долазити на Цетиње у вече у 7 сати и 30 минута.

Полазак дилижансе за унутрашњост биће као и досада сваког дана у 7 сати из јутра, а долазак на Цетиње у 8 сати у вече.

Број 8177. Из поштанско-телеграфског одјељења министарства унутрашњих дјела, 8. децембра 1908 год. на Цетињу. 2,3

ОБЈАВА

Видак Ђуров Аврамовић, родом из Бјелица прије годину дана и био је у City Montana P. off. Box. № 24. а од тога доба није давао од себе гласа, те се умољава сваки, ко би што знао о поменутом Аврамовићу, да обавијести неодложно ово Министарство.

№ 6319. Из канцеларије Књ. министарства иностраних дјела од 5. децембра 1908 г. на Цетињу 2,3

ОБЈАВА

У Канцеларији потписате управе на 11. јануара 1909 год. држаће се јавна лицитација за набавку: масти, уља слатког, паште, ориза, гриза, пасуља и других сочива, папра, соли, кафе, цукра, чаја, вина, ракије, петролеума, штерика и сапуна потребног за болницу „Данило I.“ за вријеме од 1. јануара до 31. децембра 1909 год.

Они који би жељели лицитирати могу добити нужна објашњења и прије дана лицитације у канцеларији управе болнице „Данило I.“

Број 4. Из канцеларије управе болнице „Данило I.“ 9. јануара 1909 год. на Цетињу. 1,1

ОБЈАВА

Да се не би појединци излагали излишним трошковима и дангубљењу, када у неодређено вријеме долазе, ради посјете оvd. затвореника, потписана управа, на основу овлаштења Књ. Министарства Правде, овим путем јавља свима заинтересованим, који, према односном правилнику, који, према односном правилнику, на то (посјету) право имају:*)

Да је посјета — виђење свих затвореника овога завода — без разлике пресуђених дозвољена само два пута мјесечно, и то сваког 1-ог и 15-ог од мјесеца и да се свака друга посјета неће никоме дозволити без нарочитог одобрења господина Министра Правде.

Број 431. Из Управе Централ. Казн. Завода 15. децембра 1908. Подгорица.

*) а чл. 27. дотичног правилника одређено је, да затворенике може посјећивати само отац, мати, рођена браћа или сестре, супруга и деца. 22

СТЈЕЧАЈ

Министарству Финансија и Грађевина у Одјељењу за Грађевине и Саобраћај потребан је један инженијер, практичан у градњи путова, камених мостова и осталих државних грађевина, а да познаје српски језик.

Ко би желио заузети ово мјесто, нека у што краћем року поднесе овом Министарству своју понуду са увјерењима о својој теориској и практичној спреми.

Мјесто је скопчано са платом до четири хиљаде кр. (4000) на годину.

Бр. 1856. Из Канцеларије Министарства Финансија и Грађевина, Одјељење за Грађевине и Саобраћај, 11. новембра 1908 год. Цетиње.

ПОЗИВ

У смислу свог ријешења од 31. децембра прошле године број 791ех 1908. V. 1907. 125, позива се Миљан Н. Ђурђевић, из Лијешта у Кучима, да предстане овом суду на дан 3. априла т. г. у 8 сати прије подне, којег ће се дана одржати јавна расправа по спору противу поменутог Ђурђевића, због покушаја убиства над Јошом М. Станојевићем, из истог мјеста.

Не предстане ли Миљан Н. Ђурђевић на одређено рочиште, суд ће донијети заочну пресуду по реченом дјелу.

Број 791 ех 1908. V. 1907. 125
Подгорица, 3. јануара 1908 г.
Књ. Обласни Суд
за предсједника — судија,
1,3 С. Радуловић

ОГЛАС

Миољка, кћер Радојице Стоичића из Праге, осуђена пресудом овога суда од 29. новембра т. г., број 391—V—1908—95, на три године затвора, због злочина дјетоморства, 5. тек. мјесеца побјегла је из оvd. истражног затвора.

Услед чега умољавана се сваки онај који би знао о мјесту пребивања поменуте Стачићеве, да је пријави најближој власти, а ова да је изволи спровести потписатом суду.

Број 405—V—1908—95.
У Никшићу, 16. децем. 1908 г.
Књ. Обл. Суд
за вршиоца дуж. предсједника
2,3 судија, Дим. Николић

Службени огласи

ОГЛАС

У извршењу трећег става пресуде потписатог суда, одобрене пресудом Књ. Великог Суда од 14. новембра текуће године, број 377—V. 1908—2, овим се ставља до знања сваком оном, кога се тичало буде: да је Милош Пунишин Шкерковић, родом из Слатине у Бјелопавлићима, због издавања себе посвећена у чин јермонаха, зв. „Мелхиседека“,

и купљења прилога по разним крајевима наше државе, тобоже у корист манастира „Високи Дечани“, осуђен на двије године тамнице у Централном Казненом Заводу у Подгорици, гдје се и налази.

Овим се, пак, ставља до знања, да поменутом Шкерковићу не би по сада што давао од досада обећаних му, а неиздатих, прилога, сматрајући га не као свештено лице, већ као варалицу; ко би прогивно овом поступио, а дознало се буде, био би подвргнут строгој законској одговорности.

Број 406 х1908 V—1907—135.
У Никшићу, 9. децембра 1908 г.
Књ. Обласни Суд
за врш. дуж. предсједника — судија
Мил. Бошковић
P. 154. Бр. 561, 2,3

ОГЛАС. — Јавна продаја непокретности Пера Милова Љутице из Подгора извршиће се на дан 15 априла 1909 год. у 3 сахата после подне. Види огласу бр. „Глас Црногорца“ од 1908 г.

Број—846—87—1907.
Брчели, 17. децембра 1908 г.
Горно-Црмн. Кап. Суд,
Кап. Милош Вукмановић
P. 48. бр. 573, 1,1

ОГЛАС. Износи се на јавну продају описана непокретност Јована Кажича с Градца, процијењена 2200 круна.

Продаја ће се извршити у канцеларији потписатог суда на Корнету, у три рока 25. јануара, 35. фебруара и 25 јуна 1908 г.

На првом року непокретност се неће продати испод процијењене вриједности, а на другом хоће и ниже, али не испод $\frac{2}{3}$ процијењене вриједности, а на трећем року уступиће се понудиоцу највише цијене.

Сваки лицитант дужан је положити јемство 10% процијењене вриједности.

Позивају се сви они, који имају какво реално право, право прече купње, на непокретности, да се пријаве суду прије прве продаје.

Опис непокретности:

У „Љесковач“ $\frac{1}{4}$ $\frac{1}{4}$ рала оранице; граници: од истока Иван Богојевић у Томо-Радовић, од југа општински пут, од запада Симон Кажич, а од сјевера Стево Новаков, процијењено 400 кр.

У „Срговачки До“ 1 рало оранице с источним осретком; граници: од истока општински пут, од југа Гугоје Ковачевић, од запада Илија Ковачевић и Симон Кажич, а од сјевера Саво Раичковић, процијењено 1100 круна.

У „Расти“ $\frac{1}{2}$ рала оранице и два стога листа; граници: од истока Мићо Радовић, од југа Никола Кажич, од запада Милош Маровић и Саво Ковачевић, од сјевера Томо Радовић и Симон Кажич, процијењено 700 круна.

Број 273—66—1908.
Корнег, 14. дец. 1908 год.
Капетански Суд
капетан
P. 214, бр. 504. 1,1 Перо В. Ускоковић

Приватни огласи

ОБЈАВА

На основу чл. 51., 55. и 62. Консуларних правила, позивају се сви отомански подјаници, од 15 година на навише, налазећи се у Књажевину Црној Гори, да се у року од 20 дана пријаве потписатог Царског Канцеларији или најближем Царском Консулату, за уверења, која имају добити као отомански подјаници, плативши предвиђену таксу у 7-ом члану Консуларне тарифе. У приватном случају биће одбачено свако њихово потраживање заштите, јер сматрани неће бити од дотичних Царских Канцеларија као отомански подјаници.

Цетиње, 5. јануара 1909 год.
Из Канцеларије Царско Отоманског Посланства на Цетињу. P. 90. бр 171.1

Књижевни оглас

Потписата Књижара, добила је право на прештампана и издање свиу Дјела Њ. Кр. Височанства Књаза Господара, од којих има на своје стоваришту следећа, и то:

Балканска Царица	кр. 1'20
Потоњи Абенсераж	" 1'40
Хајдана	" 1'40
Књаз Арванит	" 1'—

Даље има на своје стоваришту ове књиге:

Огледало Српско	" 3'—
Јуначки Споменик	" 1'—
Освета Косовска	" 2'—
Словенска Слога	" 1'—
Јунаштва Црногораца	" 1'—
Српско Хајдуковање	" —60
Четовања и Медана	" —60
Краљевић Марко	" 1'—
Милош Обилић	" 1'—
Нелагића Народ. Учитель биоград. изд.	" 10'—
Н.-садско „	" 5'—
* К. Ненадовић. Карађорђе	" 5'—
* А. Дима. 20 година после, у три књиге	" 12'—
* А. Буржера. Царица Катарина, у 2 књ.	" 8'—
* Вој. С. Поповић. Освојење Бара	" 2'—
* Освојење Никшића	" 2'—
* Рамо	" 2'—

Напомена. Ко узме од једне врсте 4 књиге добија петуgratis, а од књига под знаком * добија трећу књигуgratis, или сортирано 20% попушта.

С поштовањем
Прва К. Цр. повл. Књижара
П. М. Калуђеровића
П. п. Бр. 275, 16,20

ПОЗИВ

НАРОДНА ШТЕДИОНИЦА НА ЦЕТИЊУ

позива

на уписивање IV-ог кола својих акција (удјела) са почетком уплате од 1. јануара 1909.

Вриједност је једне потпуно уплаћене акције кр. 104., — која се уплаћује кроз 4 године; а исплаћује се према чл. 60. својих правила, свршетком пете године са припадајућом добити (дивидендом).
Цетиње, 10. децембра 1908.

Управа
P. 56. бр. 559. 2.6 Народне Штедионице

Акционарима Народне Штедионице

Позивају се г. г. акционари да похитају са подмирењем закашњених уплата по својим акцијама како не би изгубили право на дивиденду (лобит), а дужници на продужење својих зајмова.
Цетиње, 18. децембра 1908.

P. 36. Бр. 569. 2.3 УПРАВА

УПРАВА ОСИГУРАВАЈУЋЕГ ДРУШТВА

„РОССИЯ“

у Петрограду

дводи до општег знања, на је полица по осигурању живота под Бр. 217. 390 од 25 септембра 1906 год. на суму од круна 4000— издана на име Милана Мијајлова Кнежевића из Боана у Црној Гори изгубљена.

Ако по истску шест мјесеци од дана последње објаве, полица не буде представљена Управи Друштва „Россија“ то

СРЕЋКЕ

Краљ. Срп. Државне Класне Лутрије

ЗА 37. КОЛО I. КЛАСЕ

могу се добити код

„Никшићског Трговачког Акционарског Друштва“
као јединих овлашћених продаваоца за Црну Гору.

Вучење прве класе биће

10. јануара 1909.

Цијена срећака: цијела срећка К. 23'04; половина К. 11'52; четвртина К. 5'76; осмина К. 2'88.

Уплату треба слати преко новчаних завода или поштанском упутницом. Извучене лозове исплаћује благајна Никшићског Трговачког Акционарског Друштва, а за тачну исплату јемчи Српска Држава.

С поштовањем

П. п. бр. 572. — а 2,3 НИКШИЋСКО ТРГОВАЧКО АКЦИОНАРСКО ДРУШТВО

Управа Краљ. Срп. Држ. Класне Лутрије

објављује овим, да је за главног овлашћеног продавца њених срећака у Црној Гори поставила Никшићско Трговачко Акционарско Друштво, које ће од 11. ов. мј. отпочети са продајом срећака I. класе 37. кола.

Л. Бр. 5842. Из Управе Краљ. Срп. Држ. Класне Лутрије, 9. децембра 1908 год. у Београду.

П. п. Бр. 582. — б. 2,5

СРЕЋКЕ Српске Државне Класне Лутрије

ЗА I. КЛАСУ 37. КОЛА, КОЈИХ ЋЕ ВУЧЕЊЕ БИТИ

10. јануара 1909 год.

готове су и могу се добити код потписатих Оглашених Продаваца.

„Динара 3,795.000“

подељено на веће и мање Добитке, има се у току играња овога Кола исплатити учесницима у игри.

Српска држава јемчи за исплату Добитка.
План ове Лутрије са Правилима, из кога се опширно да видите, ред вучења појединих класа, поделе добитака по класама, и све остало, што је нужно знати сваком играчу, шаљемо уза сваку извршену попоручину — бесплатно.

Цела Срећка стаје 24 динара, Половина Срећке 12 Дин. и $\frac{1}{4}$ срећке 6 Динара.

Уплату за Срећке најподесније је слати Поштанском Упутницом на фирму.

Београд, децембра 1908 год.

Л. Кокановића и Друга.
Овлашћене Продавце Срећака
Срп. Држ. Класне Лутрије

П. п. Бр. 553. 3,3

НИКШИЋСКО ТРГОВАЧКО АКЦИОНАРСКО ДРУШТВО

одржаће на основу 39. чл. Друштвених правила 18. јануара 1909. у 8 сати пријед подна у локалу г. Мила Ђурашевића своју

II. ГЛАВНУ РЕДОВНУ СКУПШТИНУ АКЦИОНАРА

са овим дневним редом:

- 1) Избор перовође и два акционара за потпис записника.
- 2) Извјештај Управног Одбора о раду у 1908 год. и читање закључних рачуна.
- 3) Извјештај надзорног одбора о раду у 1908 год.
- 4) Одобрење рада Управног и надзорног одбора у 1908., а тако исто и рачуна.
- 5) Избор председника и чланова надзорног одбора.
- 6) Предлог Управног Одбора о промјени правила.
- 7) Евентуални предлози.

Право присуствовања на скупштини имају сви акционари.

Председник Управног Одбора
Мило Томашевић с. р.

Р. 115, Бр. 1, 1,1

Извјештај друштва Шавничке читаонице за 1908 год.

У овој години било је чланова 87 са улогом по 4 круне К. --- 348
Мјешовитих прихода „ --- 762 52
Пренос из год. 1904, 5, 6, 7, --- 2820 06
У све К. 3930 58
Расходовано за ову годину К. 651 28
Чисти пренос готовине у 1908 г. 3279 30
Библиотека располаже са 214 књига
потребе мапе и слике, мобиле и намјештај у вриједности од 549 круна.

Читаоницу су ове године почастили својим чланством господа са стране: Новица Јокановић, Темо Адровић, Новица Баровић, Нико Вукајловић, Браћа Вуице, Максим Јовановић, Гојко Грбовић, Васо Сеферовић из Никшића, Косто Лучић с Цетиња, вој. Л. Сочица, Јоко Мићановић, Добриловић и Пекић из Пиве; Станко Вујовић с Грахова; Марко Гејовић и Петар Пејовић с Великја; поп Лазар Дедаић и Вуко Бојовић из Шарана; Бошко Јакшић и Вучко Караџић из Жабљака; Урош Павић из Крша; поп Марко Поповић с Боана.

Господа се умољавају да и у будуће буду чланови наше читаонице.

Честитамо свима члановима Нову Годину.

Шавник, 27. децембра 1908 12. редовна сједница Број 236.

Председник

р. 182, бр. 8, 1,1 Мих. Н. Ђукиловић

НА ЗНАЊЕ

Овим чиним до знања поштованом грађанству вароши Цетиња, да сам и за ову годину узео општински закуп „увозну таксу и мјерачину“ и молим, да би ме поједини грађани, који би артикле, на које се поменута такса наплаћује, добили односно купили на овд. пазару, или би им ови, пак, дошли директно са стране, па било ради продаје или домаће употребе, — обзанили, како бих био у могућности прописану таксу од продавца (у другом случају купца) наплатити.

Цетиње, 8. јануара 1909 год.

С поштовањем

Ристо С. Иванишевић
општински закупник
Р. 87, Бр. 14, 1,2

Објава У мојој обућарској радионици, Катунска улица број 95, имам за продају овдје добро израђених цреваља: мушких, женских, ђетињих, сваке врсте. Цијена умјерена. Тако исто израђујем и поруџине.

Молим за посјету.

Цетиње,

С поштовањем

Димитрије Фатић.

Р. 37, Бр. 11, 1,4

НА ЗНАЊЕ. Неколико г. г. трговаца из наших вароши повјерили су ме за експедицију робе.

Држећи да ћу тај посао вршити тачно, на задовољство са умјереном провизијом молим г. г. трговце да ми то повјерење поклоне, да им робу одавде експедирам у одређене магацине Вир, Плавница и Ријека.

Бар, 22. децембра 1908. год.

С одличним поштовањем

Р. 62, Бр. 587, 1,3 Шпиро Вукићевић

Поштанске марке поништене црногорске и осталих балканских земаља купујем — сваку количину — по најбољим цијенама. Поштом — по адресу, А. Weisz, Briefmarkenhandlung, п. бр. 496, 5,23 Wien I. Adlegasse, 8.

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ

Сматрам за најпријатнију дужност, да и овим путем изјавим моју најпонижнију и најдубљу благодарност на првом мјесту Његовом Кр. Височанству нашем Узвишеном Књазу Господару на укаваној ми, приликом моје тридесетогодишњице, високој милости и одликовању, као и Његовом Кр. Височанству Књазу Насљеднику и Његовом Височанству Књазу Мирку, који ме удостојише Своје високе посјете.

Благодарим такође Његовом Високопросвештенству Митрополиту, г. Митрофану, са свештенством; председнику Министарског Савјета, г. Д-ру Л. Томановићу, са осталом господом министрима; поштованом Народном Представништву, чиновништву свијех редова, господи официрима, поштованом цетињском грађанству, господи колегама по служби и многобријим мојим драгим ученицима и ученицама, као и другим пријатељима из унутрашњости и са стране, који се овом приликом сјетише мене, те ми лично, писмено или телеграфски изјавише своја честитања поводом навршетка тридесетогине моје скромне службе Господару и Отаџбини.

Још једанпут нека им је срдачна хвала.

Цетиње, 4. јануара 1909.

р. 143, бр. 0. 1,1 Живко Драговић

Својим непрежаљеним покојницима:

† оцу ЂУРУ и

† брату ДУШАНУ

даваћу годишњи помен у цркви на гробљу 11. јануара ове године, у 10¹/₂ сати прије подне. —

Цетиње.

Р. 29, Бр. 15, 1,1

Л. Б. Поповић

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ

До дна душе потресени и учвијељени ненадним губитком нашега никада непрежаљеног сина, синовца и братучеда

† Сава Ђ. Ђурановића поморца

који се после једнодневнег боловања, у најљепшем цвијету своје младости и свога бујног живота у 22. години пресели у вјечност, и с тијем нас самохране и сиротне остави да до гроба плачемо и тугујемо.

Са овим сматрамо за дужност изјавити нашу топлу и доживотну благодарност свему пошт. грађанству обојег пола вароши Улциња, као и свему отмјенијем; војном и грађанском чиновништву, који на глас смрти нашега милога Сава, похиташе, брацки га ожалише и до вјечне куће испратише.

Вјечита благодарност нека је часном свештенику г. попу Јовану Вујановићу, који је над покојником опијело извршио. Наша срдачна благодарност г. официру Хајдар бегу Ресулбеговићу, који је са вишим бројем мухамеданаца — поморца, другова покојникових, увеличао тужни спровод и покојнога Сава до вјечног боравишта испратио.

Нека је особита наша благодарност покојниковим друговима и комшијама, који на глас Савове болијести похиташе и непожалише труда дан и ноћ бдијући само да би свога љубљеног друга и комшију отргли из чељусти немилостиве смрти.

Хвала нашој браћи и пријатељима из Црмнице, који похиташе и Сава онако брацки оплакаше и ожалише, а особито смо благодарни г. г. Јошу и Блажу Филиповићу, тел. чиновнику Вујановићу, Илији Ђуровићу, фамилији Дедић, Петру Јовановићу и Мићу Живановићу, који нам телеграфски изјавише саучешће и с тијем нам олакшаше тугу на ојађена и учвијељена срца наша.

Поново хвала свијема и свакоме, без разлике вјере и положаја, који ма којим путем узеше учешћа у овоме по нас губитку и жалости.

Улцињ, 20. децембра 1908.

У име све породице — учвијељени до гроба: стричеви: Мићо и Илија, мајка Маре, са осталом браћом и родбином. Р. 280, Бр. 575, 1,1

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ

коју изјављујемо приликом смрти нашег незаборављеног сина, односно брата

† Ђура А. Милошевића из Хумаца

који се 21. овог мјесеца у двадестој години свог живота, после подужег боловања пресели у вјечност.

На првом мјесту особита хвала чиновништву из разних надлештава на Цетињу, који у овој нашој жалости лично учествоваше, а тако исто грађанству вароши Цетиња, Бајицама, Цеклињанима, Угњанима, Бјелошима, Љуботињанима, Боквољанима, Груђанима и нашој браћи Доњокрајцима, који на глас смрти нашег Ђура у великом броју дођоше да га ожале и до вјечне куће испрате, те нам својим присуством тешку тугу ублажише.

Благодарни смо г. г. свештеницима; проту Магановићу и попу Марку Мартиновићу, који над покојником, уз судјеловање г. г. попа Илије Каничића и протођакона Филипа Радичевића, извршише црквени обред, а тако и учитељу г. Перу Поповићу који са ђацима увелича спровод.

Захваљујемо обласном лекару г. г. Огњеновићу и д-р Стринићу, који покојника за вријеме болијести лијечише, старајући се да га од смрти избаве.

Хвала нашим пријатељима и кумовима из Никшића, Подгорице, Колашина, Његуша, Бара и Улциња, који телеграфским и писменим путем изјавише своја саучешћа.

Цетиње, (Хумци) 29. децембра, 1908 г.

Ожалошћени: отац Андрија Савов Милошевић са својом породицом и браћом Милошевићима из Хумаца. Р. 149, Бр. 589, 1,1

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ

Приликом смрти нашег нигда непрежаљеног сина односно брата

† Саве Милунова Булатовића

који се пресели у вјечност у најљепшем цвијету свог млађаног живота у 18 години, 2. ов. мј. а после дугогодишњег боловања. Те овим путем неможемо пропустити а да најискреније не захвалимо нашој браћи, пријатељима и кумовима, који учествоваше у нашој преголемој жалости.

Неизмјерна хвала заст. обл. љекара господину Стринићу, који се много пута својски заузимао, да нашег милог покојника излијечи и из чељусти смрти отргне. Доживотна хвала браћи, пријатељима и кумовима Речињанима, Морачанима, Љворечанима, Колашницима и Липовцима, који на глас смрти нашег премилог покојника похиташе, својски га оплакаше и до вјечне му куће испратише, и нама великом тугу ублажише.

Срдачна хвала свештенику Вуисићу који над покојником опијело изврши.

Дубоко захваљамо учитељу Кујовићу, који с ђацима спровод увелича.

Још једном искрена хвала свакоме који нам и најмање даде саучешћа у нашој преголемој жалости и бол на срцу ублажи. Речине, 13. децембра 1908.

Ожалошћени: отац Милун, мајка Милена, браћа: Радован и Милован, сестре: Иконија, Љубица и Дуња, са осталом родбином. Р. 175, Бр. 574а, 1,1

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ

Приликом смрти нашег незаборављеног мужа односно оца и брата

† НИКА ЛОИЋА

официра

који се после кратке болијести пресели у вјечност 11 тек. месеца, у 50 години живота — неможемо пропустити да не изјавимо вјечиту благодарност г. командиру Шкутићу са подпоручником Стојановићем, који са почасним водом наоружаних војника спроводу присуствоваше и одадоше милост на покојнику официрску почаст. Неизмјерна хвала потпоручнику Станишићу, који се на гробу опрости са покојником онако лијепим говором. Хвала часном оцу Методију Радићу, који га по обреду св. цркве опоја, а тако и Д-ру Цамањи, који се трудио својски да нашег покојника од немиле смрти отргне.

Доживотна хвала покојниковим друговима, официрима Ускоковићу, Марковићу и Маровићу, који га брацки ожалише и до вјечне куће испратише. Брацка захвалност браћи и пријатељима обије вјероисповијести, који на глас смрти похиташе и спровод увеличаше. Такође хвала сваком ко нам у овој великој тузи изјави своје саучешће.

Бар, 20. децембра 1908.

Ожалошћени: супруга Марина, шћери: Тоне, Лезина, Пауна, браћа: Иво и Мато са осталом породицом. р. 161 бр. 578 1

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ

Приликом ненадне смрти нашег никад непрежаљеног брата, односно стрица и ђевера

† РАДОША

који се 12. новембра о. г. у 65 години свога живота пресели у вјечност у Подгорици, сматрамо за особиту дужност, да овим путем изјавимо вјечиту благодарност, грађанству вароши Подгорице, пјевачком друштву, свештенству и ђацима, Богдану Лазовићу са Кучима, Јоку Митровићу и Братоножићима, Миру Митровићу, ком. г. Саву Радовићу, са друштвом и Љешњанима, оф. Боку Вујошевићу и Велиц и Лукићу и Симу Вукчевићу, браћи Васојевићима, који се ту десиле и покојника до вјечне куће испратише.

Хвала Великосудији г. Љубу Бакићу, г. кап. Милутину Радовићу, г. ком. Лакићу Лабовићу, г. Марку Кусовићу апотекару, Лалићу и Миру Ђукановићу, судији г. Зарији Вуковићу, секретарима: Радис у Зековићу и Вуксану Дедовићу, Миловану Лабану, Милићу Радевићу и Тому Спасојевићу, Перу Дујовићу и Божини Фолићу, који похиташе да брзојавом пошлу своја учешћа у нашем губитку.

Хвала грађанству вароши Андријевице, нашим кумовима, пријатељима, комшијама и браћеницима, који онако у великом броју похиташе и тугу нам ублажише.

Особита хвала г. Миру Ђукановићу, на његовом примјерном заузимању око покојника.

Још једном свима и свакоме топло захваљујемо.

У Андријевици, 15. децембра 1908. г.

Ожалошћени: браћа: Милош, Милadin, Радоња, снахе: Мара, Ризна, Мирјана, синовци: Миљан, Милутин, Мирко, Михаило, Никола и Јован Вуковићи са осталом родбином. Р. 206, Бр. 579, 1,1

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ

Приликом преношења кости нашег стрица и таста

† Мијата Стеванова Булатовића.

који је погинуо у боју са Турцима на Речине 25. маја 1877. и сахрањен више Мораче звану „Марковића Лаз“. Данас покојникове кости пренесосмо у Речине у гробље падешко, ондје гдје је живио и погинуо.

Најсрдљивије захваљамо кап. Вулу Булатовићу, ком. Мату Вуисићу, оф. Радовану Милаићу, бар. Јовану Реџићу, Новаку Векову са Речињанима, који похиташе и покојникове кости до вјечне му куће испратише.

Хвала свештенику Вуисићу, који кости срете и над њима опијело изврши. Доживотна хвала подком. Периши Влаховићу с Влаховићима, ком. Вују Булатовићу, попу Станку Булатовићу с Булатовићима, који брацки похиташе спровод увеличаше и јуначке кости Мијатове сахрањивше.

Особита хвала оф. Вукадину Булатовићу, подпоруч. Новаку Вуисићу, бар. Бошкуну Вуисићу, оф. Новици Ракочевићу с Таранима, Селјанима, Падешанима, и Трупињанима, који својски похиташе и покојникове мученичке кости у Тару сретоше, предвореше, до вјечне куће испратише и сахрањивше.

Срдачна хвала учитељу Кујовићу, који с ђацима спровод увелича.

Још једном свакоме хвала, који с нама у овом учествова.

Речине, 23. новембра 1908.

Синовац Милета Булатовић, зег Бего Ракочевић. Р. 180, бр. 574б, 1,1

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ

Са болом у души, са увијељеним срцем јављам свима мојим пријатељима, познаницима и кумовима да се је мој нигда непрежаљени јединац моја нада и утјеха мој син

† Перо Радуловић — Команин

послије 20 дневног боловања преселио у вјечност 26. децембра прошле године у најљепшем цвијету свога живота у 17 г. оставивши увијељена оца самохрана.

Не могу пропустити а да овим путем не захвалим г. Д-ру Перацићу, који се својски заузимао да мог јединца из чељусти смрти отргне.

Такође захваљавам грађанству вароши Цетиња обојег пола који милог покојника до вјечне куће у великом броју испрати.

Хвала проту Матановићу на извршеном опјелу, хвала Цетињском Радничком Друштву, који спровод увелича.

Хвала свима и сваком ко ма чим у овој мјој непрежаљеној тузи учествова.

Цетиње, 28. децембра 1908.

Ожалошћени отац: Крсто Видаков Радуловић. Р. 133, Бр. 5, 1,1